

moteris

T U R I N Y S

	Psl.
Kun. St. Yla — Kodėl Marija apsireiškė Šiluvoje?	1
F. W. Foerster — Kryžius ir gyvenimas	3
I. Kairienė - Vaičiulėnaitė — Dėmesio vaikų aukėjimui	4
A. S. — Tarp svajonių ir tikrovės	6
Elena Tumienė — Eilėraščiai	8
V. Frankienė — Grįžusi laimė	9
M. Indrišiūnaitė — Moterys Lietuvai prisikeliant	14
Alė Rūta — Eilėraščiai	16
A. Dubauskienė - Karvelytė — Eilėraštis	17
Z. D. — Pasitikėjimas savimi	17
O. Bačkienė — “Moterų Talka”	18
E. Senkuvienė — Visuomeniniuose baruose — tik ne aš	19
E. Šulaitis — Moterys ir sportas	20
Dr. E. Norvaišienė — Kūdikių grūdinimas ir atsparumas	21
J. Narūnė — Eilėraščiai	21
LKM Draugijos skyrių veikla	22
Moterų veikla	23
Mados . . . Kosmetika	25
Br. Pabedinskienė — Šeiminkėms	26
Skaitytojų laišakai	28

“MOTERIS” Lietuvių Moterų Žurnalas Nr. 3 (12). Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija. Redaktorė Izabelė Matusevičiūtė. Administratorė Bronė Pabedinskienė. Viršelį piešė Nora Kulpavičienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 46 Delaware Ave., Toronto, Ont. Spaudė “Žiburių” Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Kaina 75 centai. Prenumerata metams \$3.00.

“MOTERIS” a Quarterly Lithuanian Women’s Magazine. 1958 Fall’s Issue. Printed by “The Lights” Printing & Publishing Co. Ltd. in Toronto. Price 75 c.

moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

K u n . S T A S Y S Y L A

Kodėl Marija apsireiškė Šiluvoje?

350 METŲ SUKAKTIES PROGA

Šiluvos apsireiškimas yra taip didelis įvykis mūsų tautoje, jog jį nelengva įvertinti trumpu žodžiu. Mes bandysime priminti tik vieną kitą aplinkybę iš ano meto Lietuvos gyvenimo.

Apsireiškimų istorijoje yra pastebėta, jog Marija pasirodo sunkiausiais ir grėsmingais tautoms momentais. Lietuva kaip tik buvo patekusi į tokią padėtį, iš kurios žmogiškomis jėgomis nebuvo vilties išeiti.

LIETUVA KRYŽKELĖJE

Visų pirma Lietuvą graužė vidaus nesutarimai. Tarp didikų vyko lenktyniavimas dėl įtakos, kuris pakartotinai grėsė kruvinu vidaus karu. Tuo tarpu Lietuva buvo apsupta išorės priešų. Vos per plauką buvo išvengta vidaus karo tarp Radvilų ir Katkevičių, kai 1601 m. užpuolė Lietuvos sritis švedai. Karas su jais truko ligi 1605 m., kol Karolis Katkevičius juos įveikė ties Salaspiliu. Bet 1605 m. prasidėjo vidaus karas Lenkijoje, į kurį buvo plačiai įvelta ir Lietuva. Iš Lietuvos buvo siunčiamos Radvilų ir Katkevičių karinės ekspedicijos padėti sukilusiems prieš kataliką karalių Z. Vazą lenkų protestantams arba karaliaus gynėjams. Šie kariniai veiksmai išsėmė ir nualino kraštą.

Tačiau baisiausias buvo dvasinis nuosmukis, kuris brendo Lietuvoje ypač nuo 1550 metų. Lietuva suskilo dvasiškai. Beveik visa bajorija ir didikai nuėjo su protestantizmo banga, o liaudis liko katalikiška. Protestantizmas visur biro į sektas, bet daugiausia tų sektų turėjo Lietuva;

jų buvo priskaitoma ligi 37. Daugis tų sektų griovė krikščioniškojo gyvenimo pagrindus — neigė Švnc. Trejybę, Kristaus dievybę, Švnc. Sakramentą, Marijos dievotinybę, atmetė sakramentus, šventųjų garbinimą, o kaikurios sektos leido savo nariams net dvipatybę. Tautos elito moralė krito dėl įsigalėjusių dažnų bajorų kivirčių, ginčų sprendimo ginklu ir žudymais, lėbavimu bei girtavimu ir pasibaisėtinais nusikaltimais prieš negimusiąją gyvybę.

To meto liudininkas, žymusis Vilniaus pamokslininkas jėzuitas Petras Skarga, rašė: "Lietuvoje viešpatauja didžiausia netikėjimas ir Dievo niekinimas". O B. Herbstas viename laiške iš Vilniaus skundėsi, kad sektantų arionų pamokslininkai jau trys metai bedievišku būdu niekina Švnc. Trejybę ir visa jėga nori išrauti iš žmonių širdžių Išganytojo atminimą.

ŠILUVA — KRISTAUS NEIGEJŲ ŽIDINYS

Arionų židinys buvo ir pačioje Šiluvoje. Šalia arionų dar buvo kitų sektantų — ebionitų, samosatiečių, stankariečių, anabaptistų. Jie visi griovė pagrindines krikščioniškojo tikėjimo dogmas.

Šiluvoje sektos įsigalėjo gana anksti, nes Šiluva buvo viena pirmųjų vietų, kur protestantizmas prasidėjo. Šiluva buvo pasirinkta centru, kuriame ne tik Žemaičiams, bet ir visai Lietuvai buvo rengiami kalvinų pastoriai, katechetai ir mokytojai. Ligi Marijos apsireiškimo Šiluvoje

veikė apie 20 metų vienintelė visai Lietuvai kalvinų seminarija, kuriai vadovavo Saliamonas Grocijus. (Šis Saliamonas minimas dokumentuose kaip liudininkas Marijos apsireiškimo įvykyje. Kitas liudininkas minimas Šiluvos kalvinų parapijos katechetas (ne pastorius); juo apie tą laiką buvo Mikalojus Fiera).

IŠSIGELBĖJIMAS TIK IŠ DANGAUS

Šitoje dvasinio lūžio padėtyje Lietuva pati viena nebeturėjo jėgų pakilti. Katalikų kunigų skaičius buvo labai sumažėjęs. Žemaičiuose jų buvo likę apie 20. Daugelis buvusių katalikų bažnyčių taip pat buvo užvaldytos bei nusavintos kalvinų arba sektantų. Reikėjo dangaus pagalbos, reikėjo stačiai stebuklo, kad būtų išgelbėta religinio ir dorinio gyvenimo pilnuma. Tik iš to meto aplinkybių, kurias čia labai trumpai tepaminime, atrodo, galima suprasti Marijos apsireiškimo priežastį. Motina Gailestingoji, pasigailėjo tautos, kuri buvo davusi didžiausią Marijos garbintoją šv. Kazimierą. Pasigailėjo tos žemės, kuri buvo turėjusi daug Marijos garbei pašvęstų bažnyčių, statytų Vytauto ir kitų neofitų didikų, kuri turėjo išgarsėjusių atlaidų ir Marijos vardo brolijų.

KODĖL MARIJA PASIRINKO ŠILUVĄ?

Jau prieš protestantizmą Šiluva buvo plačiai žinoma Marijos Gimimo atlaidais. Čia buvo garsus ir Marijos paveikslas — kopija garsiųjų šv. Luko Marijos paveikslų. Marija pasirinko šią vietą savo maloningajam apsireiškimui. Iš šios vietos prasidėjo religinio atgimimo sąjūdis. Marijos apsireiškimas įkvėpė drąsą tiems negausiems katalikų kunigams ir konvertitams didikams pradėti teisminę kovą prieš protestantus atgauti prarastąsias bažnyčias. Kova buvo sunki, trunkanti metų metais ir reikalaujanti nežmoniškai didelių išlaidų.

Šiluvos atgavimo byla užtruko apie 15 metų, skaitant nuo pirmųjų nesekmingų žygių pradžios. Bet šios bylos laimėjimas pralaužė tolimesnę laimėjimų kelią. Pats kalvinų sinodas Vilniuje buvo giliai susirūpinęs Šiluvos katalikų laimėjimu ir to laimėjimo galimomis pasekmėmis.

Po Šiluvos laimėjimo apie 1625 metus susmuko ir toji garsi pirmoji bei vienintelė kalvinų seminarija Šiluvoje. Po to panašios seminarijos dar buvo steigiamos Kėdainiuose, Biržuose, Slucke, bet jų vaidmuo tik kurį laiką tebuvo veiksmingas.

SUMINTAS KRYŽIUS LAIMĖJO

Šiluvoje dar negreit nurimo tarpusavio kovos tarp katalikų ir protestantų. Skaitant nuo

protestantizmo pradžios ligi paskutinio kalvinų pastoriaus, visa kova už Šiluvą tęsėsi apie 200 metų. Kitos vietos, nusavintos protestantų, greičiau grįžo į pirmąją savo kelią. Dėl Šiluvos kovota ne tik ilgai, bet ir atkakliai. Net kryžiai Šiluvos kapinėse nebuvo ramūs. Protestantai juos griovė ir rovė, o katalikai gynėse per teismus. Dėl vieno kryžiaus peršovimo Šiluvoj, byla buvo pasiekusi net karaliaus teismą. Iš tos kovos už kryžių protestantizmo laikais ir kilo liaudyje tas nuostabus kryžių pamėgimas, jų gynimas ir garbinimas. Dėl to Lietuva pasidarė kryžių šalimi. Marijos apsireiškimas grąžino Lietuvą Kristui ir kryžiui.

Šiuo metu, kada Lietuva atsiduria didžiausiame pavojuje vėl atitrūkti nuo Kristaus, mūsų akys krypsta į aną stebuklingąją dangaus pagalbą, parodytą Marijos apsireiškimu Šiluvoje. Ar išgelbėta mūsų žemė iš ano meto bedievybės pavojaus, išgelbėta Marijos duotu ženklų, neturėtų pasitikėti Josios užtarimu ir dabar? Ar Šiluva nėra mums tas dėmesio centras, kur mes turėtume jį ieškoti giliausio įkvėpimo savo maldoms, aukoms ir pastangoms, kad išlaikytume gilaus tikėjimo pradus savo šeimose, savo jaunime ir savo visuomeniniame gyvenime?

Mykolas Angelas
Angelo galva; dešinėje pranašo Ezachiejaus.

Dail. Anastazija Tamošaitienė.
Šv. Antanas Paduvietis
(kilimas)

Kryžius ir gyvenimas

FRIEDRICH WILHELM FOERSTER

Vienoje modernioje filmoje pavaizduota, kaip vyras vedė mergaitę, išgelbėjęs ją iš gatvės gyvenimo. Jo sieloje lieka kiek nepasitikėjimo, tad vienai apkalbėtojai lengvai pavyksta mažą įtarimą sukurstyti į pavojingą: vyras tariasi neatitaisomai apgautas, gyvenimas jam atrodo sugriautas, jis sėdi sugniaužęs kumščias prie stalo ir žiūri į tuščią erdvę. Paskui jis nukreipia akis į auksinį žiedą ant savo piršto, išsiutęs nutraukia jį ir nori mesti pro langą į sodą. Tada jo žvilgsnis pataiko į kryžių; palengva jis

atitraukia ranką ir užmauja žiedą ant piršto. Ši scena be žodžių padaro publikai smarkaus įspūdžio. Be žodžių gražinamas ryšys tarp dviejų lyčių tragedijos ir to, kas, rodos, šaltas ir sustingęs kabo ant sienos ir nieko neturi bendro su mūsų žemės gyvenimo tikrove. Išskankintam ir apviltam Nukryžiuotasis primena gilesnę prasmę viso žemiško beprasmiškumo, visus dalykus jam išaiškina taip, kad būtų dvasinės naudos. Verčia pažvelgti toliau už savo asmeninės laimės ir asmeninio apsvyrimo ir suprasti, kad jo artimųjų

likimas jam svarbiau už savąjį, nes tame pasirodo jo charakteris, pasirodo, ar jis laimi ar pralaimi kovoje su primityvių gyvenimo gaivalų smelkimusi.

Kryžius nekalba, nediskutuoja, nekelia vaidų, nedraudžia, nepataria, bet apmalšina įniršusį apgauto ir įžeisto žmogaus skundą, nutildo mūmyse šūkavimą, be paliovos trukdantį pažinti tikrąjį mūsų gyvenimo gėrį. Jis taria žmogui:

— Jokiam ginče nesiduok patariamam žemiško pykčio ir įžeistos savymeilės, padaryk save tyrą meilėje, kuri ne iš šio pasaulio ir kuri viena užtenkamai kilni nušviesti tavo giliausiam atsakingumui ir galutinam tavęs įpareigojimui. Veik klausydamas šitų jėgų ir kitą palenk dvasinei ir tvarkomajai galybei.

Štai kaip yra su Kryžiaus palaima: žmogų, ankštai uždarytą su savim ir savo likimu, jis išvaduoja ir tos ankštumos ir parodo jam, kaip išsprendžiami žmogaus klausimai, kaip jis pagydomas, išlaisvinamas ir iškeliamas augščiau žemiausių gyvenimo gaivalų, jų skaičiavimų, apvylimų ir bylinėjimosi sferos.

Neprieteliškumas religijai šiandien priveda daugelį žmonių prie to, kad jie tenkinasi nejuokiai paviršutinišku gyvenimo supratimu, atmeta Kryžiaus paslaptį, nemato, kad šita paslaptis ne tikrai yra apreiškiamą iš aukštybių, bet taip pat pagrįsta ir parengta giliausiuose paties gyvenimo dėsniuose.

Nukryžiuotas gyvenimas nėra, kaip manė Nietzsche, didis prieš gyvenimą pasikėsinimas, bet, priešingai, jo simbolis atstovauja ir gina giliausias šito gyvenimo sąlygas kur kas sumaniau, negu tai gali padaryti savęs išlaikymo instinktas, kuris yra lyg koks namų šuo ir nieko nenuvokia apie tikrąsias gyvybės paslaptis. Juk jau Euripido pasakyta: „Kažin, ar mūsų gyvenimas tikriau nebus mirtis, o mirtis — gyvenimas.“

Mes visi pajuntame tik savo giliausio susimąstymo valandose, kad mūsų visas išviršinis

gyvenimo smarkumas, mūsų audringi norai su visu jų nekantrumu, aklumu ir kietumu, mūsų amžinas šėlstantis savęs laikymas ir gynimas mus priveda prie paties kvailumo, ligos ir atsisakymo, jei tik Kryžius netildo audros ir nenaikina mūsų iliuzijų.

Panašiai kaip kad kilni moteris žiūri į šėlstantį vyrą Mona Lyzos žvilgsniu ir jam duoda suprasti, kiek jo santykiai nutrūko su augščiausia gyvenimo jėga ir kaip labai jis nustojo apžvelgti tikrovės visumą.

Graikas, prieš kiekvieną didį žygį aukodavęs dievams, žinojo, kokią mažą tikrovės dalį gali pažinti ir įveikti sąmoningas apskaičiavimas. Jis tikėjo, kad nuolankus pasidavimas nematomajam pasauliui ir nesavanaudiškas jo nurodymų vykdymas tikriau palaimina mūsų derlių, negu tai gali padaryti žvaliausias egoizmas ir kiečiausia energija. Tą pat galima pasakyti ir apie politiką, ekonomiką, mediciną, teisę, trumpai sakant, apie visas sritis, turinčias reikalo su žmogaus gyvenimo išlaikymu ir jo išplėtimu. Šiandien mums nepasiseka visose srityse, nes mes žiūrime į gyvenimo sunkenybes ir uždavinius ir imame juos spręsti tik pagal tą šiurkštų savęs išlaikymo instinktą. Mes nematome, kad prisidėdami prie išlaikymo kitų žmonių, nesuprantamu būdu daug daugiau galime išlaikyti save, net ir politikoj ir ūky, negu akiai tarnaujant sau pačiam. Atsidavimas augštesniam pasauliui daro mūsų dvasią ir realiosios politikos atžvilgiu šviesesnę, akylesnę ir plačiau reginčią negu aistrus išiziūrėjimas į pasisekimą ir savus interesus. Visa, ką mes vadiname šių laikų krize — tautų gyvenime, pasaulio ūkyje, sveikatoje, lyčių santykiuose, visa to galutinė priežastis yra atitolimas nuo Kryžiaus tiesos, kuri viena tikrai ištraukia žmogų iš mirtinos izoliacijos, jo vadinamos realizmu ir atskiriančios nuo jo visas tikrovės sritis, kurios yra šalia jo asmens ir apčiuopiamų daiktų pasaulio.

IRENA KAIRIENĖ - VAIČIULĖNAITĖ

Dėmesio vaiku, auklėjimui

Vyskupas Fulton J. Sheen viename savo straipsnyje rašo: „Berniukas, kuris man prieš keletą savaitių patarnavo mišioms, man buvo visai nepažįstamas, bet, spręsdamas pagal jo elgesį mišių metu, aš pasakiau parapijos klebonui: „Tas vaikas, be abejo, priklauso geriausiai jūsų parapijos šeimai.“ „Taip“, atsakė klebonas, „geriausiai bet ir vienai iš neturtingiausių“. Jam buvo įdomus mano spėjimas apie šeimą iš to mažo berniuko. Viena buvo aišku, kad geras obuolys tegali išaugti gerai prižiūrimam sode.

Jaunimo auklėtojai patvirtino tai tūkstančiais kartų“.

Kažin kaip dažnai sustojame ties ta mintim. Ar nenustembame iš kur tas vaikas toks arba kitoks, į ką jis panašus, nekreipdami dėmesio į tai ką jam duodame, kaip jį auklėjame. Mes gerai atsimeiname kaip patys buvome auklėjami savo tėvų ir lietuviškų mokyklų. Dabartinės naujos sąlygos ir aplinka mus gerokai paveikė. Ir negalima būtų pasigirti, kad paveikė teigiamai. Kažkodėl laikomasi antraeilių lietuviškų

Dail. Pablo Picasso (1899) Londone Vaikas su karveliu

tradicijų, bet pačios giliausios ir pagrindinės užmirštos. Tom pagrindinėm tradicijom, be abejo priklauso ir auklėjimas. Jau ir patys amerikiečiai šaukia per visus laikraščius, kad reikėtų keisti laisvąją auklėjimo kryptį. Tuo tarpu daugelis naujai atvykusių europiečių pasisavina tariamos laisvės maniją, arba — tikriau tariant, visai neauklėja vaikų ir leidžia jiems bujoti kaip piktžolėms. Iš tikro, mūsų vaikai labai skiriasi nuo tų, kuriuos buvom pratę matyti namie. Su jais sunku tvarkytis namie, su jais neįmanoma susikalbėti organizacijose, su jais sunku susiderinti visuomenei. Svečiai su vaikais yra pasibaisėjimas šeimninkei. Jiems viskas leidžiama, jie į visus kreipiasi “tu”, jie kapryzingi ir visiškai ignorantai suaugusių atžvilgiu. Negirdėtas dalykas, kad šiandien vaikas pasisveikintų vyresnįjį, užleistų vietą atsisėsti, atsiprašytų užmynęs ant kojos, ar kitu kuriuo nors būdu patarnautų. Ši arogantiška pažiūra, atrodo, yra gimusi Vokietijoje, kada staiga visi atsidūrė vienose sąlygose, DP stovyklose. Kada vaikėzai, stovėdami eilėje prie sriubos katilo suabejojo ar užleisti eilę senukui profesoriui, besiteisindami, kad girdi, “nėra reikalo, dabar mes visi lygūs.” Ta lygybės manija, atrodo, daugelį persekioja ir šiandieną. Ta lygybė taikoma ir šeimoje, tarp tėvų ir vaikų.

Dr. S. E. Rosenberg taip rašo apie šių dienų šeimą: “Moderniški tėvai didžiuojasi faktu, kad jie labai laisvai elgiasi su savo vaikais, kad jie savo šeimą tvarko demokratiškai. Bet per dažnai mūsų vaikams nusibosta apsispręsti patiems. Visada ateina laikas mūsų vaikų gyvenime, kada jiems iškyla progresyvioj mokykloj besimokančios mažos mergytės klausimas: “Mokytojau, ar ir šiandien vėl mes turime daryti ką mes norim?”

Jei tėvai būtų tėvais, vaikai galėtų būti vaikais. Dabartiniu metu ir vieni ir kiti yra sumaišyti, nes jų vaidmenys sukeisti. Tėvai turi būti mokytojais ir kaip geri mokytojai, jie turi būti pasiruošę. Aiškus tikslas, darbo tvarka, pagrįsti atsakymai yra jų įrankiai. Du ir du lygu keturiems ir niekad negali būti lygu penkiems vien tik dėl to, kad vaikui taip atrodo. Be abejo, geras mokytojas tiki, žino, kad tai lygu keturiems, išaiškina kodėl lygu keturiems, o vaikas aiškinimą priima ir išmoksta.

Vargas tik, kad kaikurie tėvai nenuvokia kas svarbu ir viskas baigiasi beprasmiškumu. Jie mažai į ką tiki, mažai žino, mažai vaikams duoda ir vaikams nevadovauja. Tie vaikai amžinai klaidžioja ir klaidžioja.

Sios dienos šeimoje tėvų autoriteto nėra. “Jaunuolių nusikaltėlių nėra”, sako Vyskupas Sheen, “tėra tik nusikaltėliai (delinquents) tėvai. Ketvirtasis Dievo įsakymas — gerbk savo tėvą ir motiną — šiuo metu yra retai panaudojamas šeimos drausmei palaikyti.”

Neseniai amerikietis teisėjas Leibowitz, kuriam daug sykių teko teisti jaunuolius nusikaltėlius, susirūpinęs šia problema, važinėjo po Europos kraštus, rinkdamas žinias apie tų kraštų jaunimą. Mažiausią procentą jaunų nusikaltėlių jis rado Italijoje. Ir todėl, kad Italijos vaikai gerbia autoritetą. Ta pagarba prasideda namie — tėvu ir motina, toliau seka pagarba mokytojams, valstybės įstatymams, policijai ir kiekvienam vyresniajam.

Pagarba tėvams ir vyresniesiems pasižymi taip pat jauni kiniečiai. New Yorke yra jų didelė kolonija, tačiau per metų eilę nei vienas kinietis jaunuolis nėra pakliuvęs į teismą.

Daug rašoma apie tėvų pasiaukojimą; sakoma, jie vaikams atiduoda viską. Kažin? Kažin ar amerikiečiai, ar mes? Ar ne dažnai mes savo vaikams vietoj savo laiko, vietoj meilės, kantrybės ir globos atiduodame materijalines dovanas, pinigą. Ar nedažnai pasitaiko, kad motina išsina užsidirbti automobilio, televizijos ar kito kokio modernaus rakando, o vaikus palieka svetimų globai arba ir visai be globos. Ne materijalinis gerbūvis vaikus padaro laimingus. Tikriausiai pusė dirbančių motinų galėtų likti namie. Kitos pasiteisina dirbančios, nes labai nemėgstančios namų ruošos. O kas gi mėgsta monotonišką namų ruošą? Bet kiekvienas mūsų turi pareigų, malonių ir nemalonių. Viena, augštą mokslą bai-

Tarp svajonių, ir tikrovės

Mes pradėjom ruošti šeimai labai anksti; anksčiau negu pačios galvojom. Kai mama pirmą kartą įrišo spalvotą kaspiną į plaukus, tuojau bėgom į kiemą vaikams pasirodyti; o kai su augštom kulnim į gimnazijos pasilinksminimą nuėjom, jau buvo visai aišku į kur krypta mūsų žvilgsnis ir iš kurios pusės laukiam įvertinimo.

Pamažu mergaitė ruošiasi gyvenimui fiziniai ir dvasiniai: ruošiasi darbui, profesijai. Bet savo pašamonėje ji jaučia, kad nei darbas, nei profesija gyvenimo neužpildys — tam reikia kažko daugiau. Pradžioje glūdėjęs neaiškus noras patikti, dabar įgavo aiškia kryptį. Tėvų meilės ir aplinkos jau nebeužtenka. Ji nori kurti savo gyvenimą. Ji trokšta savo pasaulio, kuriame galėtų pilnai reikštis ir rastų atsakymą visi jos jausmai. Ji pasuka pačiu naturaliausiu keliu — į vedybas ir šeimą.

Ką mergaitė ištekdama atsineša? — Kraičio skrynias? Baldus? Naujus rūbus? Gerą tarnybą? Pelningą profesiją? — Gal būt. Bet svarbiausia ką ji atsineša, tai save, kaip asmenybę: su dvasios polėkiais, gražiausiom viltim ir siekimais. Ateina pasiruošusi būti savo išrinktajam viskuo, ko jis iš jos tikisi.

Ji pati jaučia, kad dabar jos gyvenimas yra užtikrintas: yra kas ja rūpinasi, turi su kuo pasidalinti savo džiaugsmiais ir išgyvenimais, turi kam pasiguosti, atiduoti gyvenimo naštos dalį. Jos vaidmuo visuomenėje yra žymiai svarbesnis,

gusi moteris, sulaukusi šeimos ir metusi profesinį darbą, pasakė: “Aš tikrai pasijutau subrendusi tą valandą, kai pildydama rinkimų lapelį, grafoje — užsiėmimas, be jokio apgailestavimo ir gėdos užrašiau tik — namų šeiminkė.” Namų šeiminkės pareigos yra tokios plačios, tokios įvairios, jų pilnos rankos, taip kad dažnai jokiame pašaliniam darbui nelieka laiko. Ne automobilio ir ne televizijos, bet pirmiausia mūsų pačių yra reikalingi vaikai. Jie nori kur nors priklausyti, jie nori jausti tvirtą namų užuovėją. Nepaverskim savo namų židinio eiliniu restoranu ir nakvynės namais, kur susirenkama tik pavalgyti ir pernaktoti.

Yra plačiai paplitusi maža gyvenimiška istorijėlė apie vieną tėvą, kuris savo sūnui Kalėdoms po eglute vietoj dėžių dovanų padėjo mažą kortelę su įrašu: “Brangus sūneli, aš pasižadū sekančiais metais su tavim praleisti kiekvieną sekmadienį ir skirti tau kasdien po valandą laiko.” Sūnui tai buvo pati geriausia dovana.

Peržvelkime savo šeimas. Mūsų vaikai yra mūsų atspindys. Būkime tie gerai prižiūrimi sodai, kurie brandina pačius geriausius obuolius.

negu anksčiau. Ji nėra atsakinga vien tik už save: kada ji kalba, kalba už du, ką daro — daro abiejų vardu. Ji pasidaro svarbiausios žmonijos institucijos — šeimos — atstovė.

Dabar prasideda jos, kaip moters, gyvenimas. Išsipildė stipriausias troškimas — priklausyti, būti reikalingai ir nepamainomai, mylėti ir būti mylimai. Meilė nėra koks nors ornamentas, kartas nuo karto reikalingas gyvenimui pagražinti. Moteris jos reikalinga nuo kūdikystės ligi senatvės. Keičiantis amžiui, keičiasi jos formos, bet ne pats troškimas. Ji yra būtina sąlyga moters asmenybės vystimuisi, brendimui ir išsiskleidimui. Ne prabėgančios aistros švystelėjimas, bet meilė tikra, pastovi ir sąmoninga; be varžymosi, be baimės, Dievo palaiminta ir graži.

Šitoje meilėje jos laukia naujas, pats didžiausias išgyvenimas — motinystė. Duodama kūdikiui gyvybę ji pasiekia vieną iš didingiausių momentų moters gyvenime. Tik dabar jos meilė įgauna pilną prasmę ir įsikūnijimą, nes motinystėje glūdi ne tik didžiausias moters džiaugsmas, bet ir didžiausia jos jėga.

Lygiagrečiai su džiaugsmiais ateina nusivylimai. Draugavimo, sužadėtuvių laikotarpis mergaitėi buvo gražus, bet drauge ir nerūpestingas. Ji buvo jo dėmesio centras, ja gėrėjosi jis kiekviename žingsnyje ir jai pataikavo. Taip, jie kalbėdavo apie ateitį, bet kad ir kaip realiai stengėsi ją įsivaizduot, ji vis buvo rožinio rūko apsupta ir gyvenimas, atrodė, bus kaip toj pasakoj “... ir po to jie laimingai visą amžių gyveno.”

Bet taip nėra: su vedybom prasidėjo realus gyvenimas, su savo atsakomybe ir kasdieniškumais. Ypatingai gali apsilvilti mergaitė, kurios mokslo ir studijų metai praėjo grožio karalienių rinkimų ženkle, mokyklų baliams ir sporto karnavalams besiruošiant, ir kurios pažiūras į gyvenimą, šeimą ir vertybes formavo romantiškų novelių herojai ir filmai, perkrauti paviršutinišku blizgesiu ir banaliu meilės supratimu. Nužengimas nuo romantiško debesėlio į normalią kasdienybę gali atrodyti kaip didžiausias nusivylimas, kuris, tikrumoje, nėra nusivylimas, bet grįžimas į tikrovę. Vienoms poroms tas sugrįžimas į realybę ateina po mėnesio, kitoms po metų ar kitų, bet jis ateina.

Pamažu pradeda aiškėti, kad jie dar nesudaro to nedalomo vieneto, kaip anksčiau galvojo. Jie tebėra du atskiri individai su skirtinga psichologine struktūra, dvasine nuotaika, skirtinga galvosena, pasaulėžiūra ir įpročiais. Su vedybomis nepasikeitė staiga nei jo nei jos charakteris, bet pasiliko toks, koks buvo: švelnus ar šiurkštus, staigus ar lėtas, lankstus ar užsispyręs.

Jame iškyla lig šiol nepastebėti bruožai ir savybės, kurios nėra nei geros nei malonios.

Moters galva iš Tegėjos.

Graikų skulptūra.

Anksčiau atrodęs drąsus, didvyriškas — iš arti įsižiūrėjus pasirodo tiktai pramuštgalvis; buvęs švelnus ir geras, pasidarė nekantrus ir piktas. Net ir meilę ima kaip savaiame suprantamą kasdienybę. Rankos palietimas, švelnus žvilgsnis, tie išoriniai meilės pasireiškimai, kurie yra jai toki brangūs, pranyksta. Anksčiau kiekvieną jos norą iš akių atspėjęs, dabar mieliau ne jos akis, bet laikraštį skaito. Rodos taip gerai pažintas žmogus pavirto visai svetimu. Tas jos vyras dar nėra taip labai jos, ir tas bendras ir užtikrintas gyvenimas visai nėra toks tikras.

Atsiranda nuomonių skirtumai, ginčai, nesuspilatimai. Kartais atrodo, kad jos vedybos buvo tikras apsirikimas. Čia kaip tik prasideda bandomasis laikotarpis, kada vedusieji turi pamazū derintis vienas prie antro. Gal kai kam atrodo, kad laimė vedybose priklauso nuo to, kokį vyrą gausi? Išmintinga moteris taip negalvoja. Jai yra aišku, kad norint turėti laimingą ir darnią šeimą, reikia stengtis ją tokia padaryti. Reikalingi ir vyro ir žmonos įnašai; ne po truputį, o tiek kiek pajėgia — viską.

Pirmieji metai yra svarbūs ir, dažnai, sunkūs. Dabar kaip tik formuojasi vyro ir žmonos santykiai, jų tonas, bendri įpročiai, kurie su mažais pasikeitimais lieka visam gyvenimui. Dideli trūkumai užkliūva iš karto ir yra mėginami vienokiu ar kitokiu būdu išlyginti. Į smulkmenas dažnai nekreipiamas dėmesys, ir jos pastebimos tada, kai žala būna seniai padaryta.

Jau pačioje pradžioje moteris daugiau savęs

atiduoda bendram šeimos labui, pasiimdama vyro pavardę, pakeisdama gyvenamą vietą, neretai ir savo profesijos atsisakydama. Sugyvenimo ir santaikos raktas yra moters rankose, nes būdama lankstesnio ir jautresnio būdo, ji lengviau prisitaiko.

Neretai moteris daro klaidą, imdamosi iš pagrindų pakeisti savo vyro charakterį. Jo nepakeisi, tik prieisi prie dar didesnių skirtumų. Jis vedė ne su intencija vaidinti pasakos prinčą, bet gyventi savo gyvenimą, būti pačiu savimi. Namai kaip tik ir yra ta vieta, kur jis grįžta iš darbo pasilsėti nuo dienos susierzinimų, atsileisti nuo įtempimų. Namuose jis jieško paguodos, kai jam nesiseka ir padaršinimo, kai jo paties pasitikėjimas savimi susvyruoja. Reikalinga sutelkti visas mokėjimas, kad būdama pati išvargus ar suerzinta, užmirštų save, galėtų iš jo taško į dalykus pažiūrėti, jį suprasti, pateisinti.

Yra sakoma "vyras daug žino, o moteris daug supranta". Gal tame supratime ir glūdi moters sugebėjimas, ne tik padedąs išlyginti kasdieninius nesusipratimus, bet ir pakelti rimtas šeimos krizes. Šeimoje moteriškumas laiko savo sunkiausią egzaminą. Kartais reikia save sulaužyti, nukentėti, pasiaukoti, kad išlaikius joje santaiką, ar kad iš viso ją nuo suirimo apsaugojus. Laimė ir džiaugsmas yra perkami augšta kaina, tačiau gyvenime daug ką gali turėti, jei norėsi ją mokėti. Laiminga šeima yra vienas didžiausių moters laimėjimų, ir kad ji pasiekus, nėra per augšta jokia kaina. A. S.

Elena Tumienė

1. PIRMOJI KOMUNIJA

Balti bijūnai kvepia...
Vainikai ažuolų ir klevo lapų.
Pirma Komunija Šventa...
Šypsos pro ašaras mama.
Aplinkui giminės, kaimynai stebi.
Maža širdelė
Po baltu vualiu
Dreba
Atdara,
Tokia gera...
Uždengs ją angelai balti sparnais,
Kai Viešpats Visagalis jon įeis.

Kaip lelija balta, balta,
Žydėk, o nepamirštama diena!

2. MANO VAIKELIS

Sukaupus dėmesį,
Sulaikius kvapą,
Budėjau ir klausiau
Kaip brendo su manim kartu
Naujas žmogus...
Devyni mėnesiai
Man metais tapo.
Ak, pagaliau...
Išsaugojau jį nuo piktos akies!
Aaai!
Kažkas trūko prie širdies...
Girdi? Girdi?
Matai, kaip išdidi
Aš savo rankose laikau
Jau savo širdį.

Kaip gulbė sparną mesdama,
Skrisk neužmirštama diena!

Iš ciklo "Suvenyrai"

ŠVENTOJI ŠILUVA

1. Lobių skrynia

Jei kada Žemaitijon šventojon keliausi,
Neužmirški užsukt Šiluvon,
Kad tą vietą malone paženklintą gausia

Išvystum. O kai jau atvykusi šventon
Koplyčion ir prašymus savo prie kojų
Sudėsi Šviesios Karalienės, nulipki į rūšį tamson.

Ten lobių skrynia atkastoji
Tebilsis. Kertinis akmuo jinai bokštų
Tėvynės bažnyčių. Atstojo ji

Būrius dvasiškių; tad kaip gi netrokštų
Širdis pamatyti, ką rankos šventųjų
Yr' lietę, kad krašto audra nepriblokštų.

3. Piemenėliai ir Senelis

Jie kartu lankoje ganė gyvulių bandas;
Jis rožančių suko ir juos "Tėve mūsų" išmokė;
Jie kartu giedojo ir karunkas ir šventąsias
valandas,
Kai šilely volungės, pritardamos jiems, suokė.

Jiems Ji ant akmenų šviesi
Ašarotu veidu ginti Lietuvą žadėjo;
Jam — seneliui sapne tarė: "Čia kasi",
Ir surado žmonės arnotus, indus, šventus aliejus.

O kai vakarais jie ginė gyvulius namolei
Ant jaunų galvelių ir aplink senelį tebešvytėjo
aureolės.

VAKARO TYLOJ

Man dainų pilna krūtinė,
Širdis meilės kupina;
Lig liepsnojančių žvaigždynų
Kyla padėkos malda.

Mano džiaugsmo tylios marios,
Plačios, plačios be krantų,
Kur šešėliai ilgaskariai
Skęsta vakaro žarų.

Mano sopulys — šaltinis,
Tik ištryškęs iš uolos,
Tyru vandeniū gaivinąs
Žodį gimstančios dainos.

Man dainų pilna krūtinė,
Man dainų širdis pilna;
Vakaro tyloj užgimus,
Skrenda lig žvaigždžių daina.

Grįžusi laimė

NOVELĖ

Aldona glaudė įkaitusį veidą į lango stiklą ir, užmerktomis akimis, stengėsi susikaupti — nugąlėti tą aštrųjį skausmą, draskantį jos sielą į mažas, mažytes daleles, kurių dar kiekviena atskirai buvo raižoma, kankinama.

Gailus vaitojimas staiga sudrebino Aldoną. Ji atmerkė akis ir tyliu žingsniu nuėjo į kambario gilumą, kur lovoje gulėjo ligonė. Švelnus, pageltęs ir toks mažytis veidas — sudžiūvęs, suvargęs... Skausmo iškreiptos lūpos ir neramos, vis judančios, baltutės rankos ant melsvo apkloto, tarytum jieškančios pagalbos dideliame, sunkiame varge... Jauki, gelsva lemos šviesa apšvietė švelnią, pasidabruotais plaukais galvą, bejėgiškai prigludusią prie pagalvės.

— Mamute, aš čia, — pratarė Aldona ir, pasilenkusi ties ligone, jautriai nušluostė prakaitu sudrėkusią motinos kaktą.

— Gal atsigersi, mama? Bus lengviau. — Aldona labai atsargiai pakėlė su pagalve motinos galvą ir į sukepusias nuo sunkios ligos lūpas įpylė du šaukšteliu vandens.

— Jau nebeilgai, Aldute... — išgirdo ji tylų kuždesį. Per suvargusius, sunykusius skruostus nuriedėjo ašaros. Ir vėl beviltiškoj negalioj bei silpnume paskendo ligonė.

— Mama, mano mama! — kartojo skausmingai ir tyliai Aldona ir glostė, šildė švelnias motinos rankas, o prieš jos akis kilo vaizdų vaizdai nuo pat kūdikystės iki šios dienos, išgyventi drauge su motina.

— Aldut, eik pasilsėk. Aš dabar pabūsiu prie mamos, — prakuždėjo įėjusi Aldonos teta Elzė, atvažiavusi iš Šiaulių padėti slaugyti savo mylimiausią seserį, kuri geso nuo plaučių džiovos. Aldonos teta buvo tokia panaši į mamą: tas pats švelnus, išbalęs veidas, mėlynos akys, visada tokios šiltai geros...

Aldona labai atsargiai paleido motinos rankas ir jau kėlėsi eiti, bet ligonė plačiai pravėrė akis ir vos girdimai prašneko:

— Neapleisk, Elziūne, Aldutės, kai manęs nebebus. Padėk jai... Matai, koks sunkus jos gyvenimas su vyru. O aš jai patariau už jo ište-kė-ti... — ir nutilo. Gi krūtinė taip skausmingai kilnojosi, ašaros aptemdė akis ir rankos taip gailiai virpėjo ir tokios buvo baltos, kaip gulgės sparnai.

— Nesirūpink, Milele, aš Aldutės niekadęs neapleisiu, — ašaromis paspringdama ir prie pat ligonės prisilenkusi kalbėjo teta Elzė. O Aldona

verkė be žado, glausdama virpančias motinos rankas prie savęs. Nurimo ligonė ir tyliau, normaliau ėmė kvėpuoti. Teta akimis parodė Aldonai duris, o ši pirštų galais tylutėliai išslinko iš kambario. Ji nejautė nuovargio, tik nusimanė lyg nesavy esanti. Ir visa aplinka atrodė taip pasikeitusi: toks nejaukumas, sunkumas, kažkas paslaptinai šventiška ir vienkart baisu vyko čia pat. O tas skausmas sieloje... nuožmus... drebuliu virpinąs kūną...

Aldona įėjo į virtuvę, nusimazgojo rankas ir tyliai įženė į miegamąjį. Atsisėdo ant lovos, suspaudė rankomis galvą ir pasinėrė skaudžiame susimąstyme. Vytas dabar kasdien pareina girtas, tranko durimis, ją kolioja, pyksta... Už ką? Kodėl jis toks žiaurus? Ir dabar, kai mama miršta... Dėl to, kad jau dvi savaites budi prie mirštančiosios ir nebūna šalia jo, miegamajame?

— O mažytė — kaip ji dabar laikosi? — pamąstė Aldona ir pažvelgė į baltą, tuščią vaiko lovelę.

Rasutė... Ak, ji dabar pas Lapėnus — pas jos draugę mokytoją, turinčią du vaikučius. Ji pasiėmė Rasutę, kol mama... Nes Rasutė gyva, linksma: neiškęstų nebėgiojusi, netriukšmavusi. O ligonei reikia ramybės. Prisiminus dukrelę, jauki, šilta banga palietė Aldonos širdį. Tėpa-būna, tėpažeidžia ten su vaikais...

Staiga kažkas pasibeldė prie įeinamųjų durų.

— Vytas! — suvirpėjo baime Aldonos širdis. — Kad tik nebūtų girtas, kad nejieškotų priekabių, kad netriukšmautų!... — bėgo per jos galvą mintys, kol atrakino duris. Už durų stovėjo svetimas ponas ir, pasisveikinęs, įėjo į priėngį, sakdamas:

— Ponia Šilėnienė, Jūs turit gelbėti savo vyrą, o kartu ir šeimos garbę. Einam su manim — parvesite jį namo.

Aldona paskutiniųjų jo žodžių nebeišgirdo. Išgąščio apimta, ji jau norėjo bėgti pro duris, bet ponas ją sulaikė.

— Paimkit apsiaustą, nes šalta ir lyja.

Žvarbus vėjas ir lietus neatgaivino Aldonos minčių — neprablaivė.

— Gelbėti Vyta, gelbėti! Kas su juo? — vibravo, lyg muzikos klaidingi tonai, visose smege-nų dalelėse. O burnos praverti ji nepajėgė.

Šalia jos, be žodžių, žingsniavo svetimas žmogus — tylus, tik retkarčiais prilaikydamas ją, kai, šaligatviliui baigiantis, kelis kartus vos neparkrito; nes buvo šlapias, slaidu, purvina. Ap-

Elena Kepalaite

Autoportretas

linkui lietus, rūkas, o sieloje tamsu ir siaubas... Vienas kitas praeivis, apikaklę pasistatęs, praskuba pro šalį, bet Aldona nieko nemato, vien tik kažkaip, tarsi plaktuku kalama vinis, vienintelė mintis vis skverbiasi į ją: "Gelbėti Vyta, gelbėti — greičiau!..." Ir ji skubino žingsnius — žengė kiek jėgos leido.

Staiga ponas ją sustabdė ir, tvirtai tardamas, parodė namą, truputį atokiau nuo gatvės:

— Tenai įeikite. Praeisite gonkas — ir tuoj pirmosios baltos durys po dešinės. Drąsiai įženkite: jos atdaros. Ten Jūsų vyras.

Tarytum automatas, ar užhipnotizuotas žmogus, Aldona atidarė vartelius, įėjo į priėngį ir pasuko į mažytį priėngelį. O čia, dešinėje, elektrinės lemputės apšviestos — plačios, baltos durys. Ji palietė rankeną, kai staiga suspiegė girtos moters juokas ir žemas, vyriškas balsas. Lyg ramindamas, lyg maldaudamas, kažką kalbėjo — prašė...

Aldona sustingo vietoje. Jos galvoje ir širdyje sudūzgė, suūžė, net baltos plačiosios durys susiūbavo... Kokios tos durys baltos! Gi už jų — juoda praraja, kurioje — jos Vytas...

— Greičiau iš čia! — prabyla aštrus balsas jos širdyje, ir Aldona nepasijunta, kaip išbėga į gatvę, o nieko nematančios akys skausmo kibirkštimis skrodžia tamsą. Nuožmaus, baisaus skausmo spaudžiama, ji skuba, bėga, visai nepaisydama, kad praeiviai į ją dairiasi.

Ant savo buto laiptų Aldona atsisėda, numeta skarelę. Vėjas draiko jos šviesius plaukus. Galvoje neįjauki tuštuma, o visas kūnas lyg suakmenėjęs. Vėjas ir lietus truputį ją atgaivino.

— Baltosios durys, o už jų...? — šnabžda ji, rakindama namų duris. Įėjusi ji ilgai prausiasi, tarsi po sunkaus, nešvaraus darbo: jaučiasi purvais apdrėbta...

Ir pagaliau ji vėl ligonės kambarielyje. Pasilenkusi ties lova, ji pati atrodo kaip mirštanti. Ji žiūri į gėstantį mylimiausią pasaulyje žmogų — savo motiną. Nepajunta Aldona, kaip senelis laikrodinis, lyg ištikimas varpininkas, švelniai išskambina tris. Sugirgžda varteliai, pasigirsta žingsniai...

Smarkiai trinkteli durys. Girtas žmogaus nelygūs žingsniai artėjo prie ligonės kambario. Greit pribėga Aldona prie durų. Ir koridoriuje ji stovi prieš girtutėlį savo vyrą.

— Ar vakarienė jau paruošta? Ar laukei maņes? — suriaumoja jis. Tarpduryje stovi nuliūdusi teta Elzė.

— O Jūs kaip ilgai čia būsite? — pašiepiamai klausia jis tetos ir, piktai į ją pažvelgęs, nukrypuoja į valgomąjį. Iš ligonės kambario pasigirsta tylus vaitojimas.

— Vakarienė ant stalo. Bus viskas gerai. Nesirūpink, Aldut, — sako tyliai teta, ir jiedvi įeina pas ligonę.

Plačiai atvertomis akimis, skausmingai ji suvaitoja:

— Aldut, prašau, kad mano mirties valandoje nebūtų čia prie lovos Vyto, — prataria ji ir vėl nutyla. O iš valgomojo kambario pasigirsta trankomų kėdžių bildesys ir keiksmai.

Rytui auštant miršta Aldonos mama, visą savo amžėlį gyvenusi dukros džiaugsmiais ir vargais. Miršta artimiausias žmogus.

Visi, kurie žinojo, kaip Aldona mylėjo savo motiną, stebėjosi, kodėl laidotuvėse ji neverkė, nedejavo, niekam nesiskundė. Sėdėjo rami, tyli, įsižiūrėjusi į mylimiausią veidą. Kapinėse ji lygiai taip pat ramiai laikėsi, tik buvo begalo išbalusi, ir jos akys, kartais kažkaip klaikiai į vieną tašką žvelgė. Jai vaidenosi, kad ant karsto užslenka plačios baltos durys. Kaip ji iš kapinių sugrįžo, pati nenusimanė, tik, pravėrusi akis, pasijuto begulinti šiltoje lovoje. O meilus balselis kuždėjo:

— Mamyte, aš Tavęs labai pasiilgau! — ir visą jos veidą apdengė bučiniai, gi minkštos, mažos rankelės spaudė kaklą.

— Rasute, mano Rasute, — vos girdimai pasakė Aldona ir glaudė dukrelę prie savęs, o teta Elzė taip jaukiai ir šiltai dangstė apklotu jos kojas.

Išbučiavusi motiną, Rasutė gyvai nusirito nuo lovos ir išbėgo į kitą kambarį, kur kampe buvo sudėti jos visi žaislai. Ten ji bėgiojo, šūkavo, juokėsi. Ji, vos ketverių metelių sulaukusi, negalėjo suprasti namų gedulo. Per dvi namie ne-

buvimo savaites ji labai išsiilgo savo buveinės, ypač žaislų, todėl ji sveikino juos, kaip lygiai ir baldus bei kitus daiktus.

Tuo tarpu teta Elzė tyliai kalbėjosi su Aldona, glostė jos galvą, prašydama neliūdėti ir patarė kreiptis į savąjį inspektorių, kad duotų bent porą savaičių atostogų; ji norėjo, kad Aldona vyktų pas ją į Šiaulius.

Aldona tik liūdnai nuleido galvą ir giliai susimąstė.

Ji buvo mokytoja. Gyveno su šeima Ukmergėje, kur jos vyras dirbo Lietuvos Banko buhalteriu. Jos mokykla buvo prie Šventosios kranto, Pušų kaime. Didelė laimė, kai žmogus mėgsta savo darbą. Kaip tada lengva jį dirbti. Nenuobodu, miela. Tatai jautė ir Aldona. Ji buvo netik mokytoja profesionalė, bet taip pat didelė vaikų mylėtoja, jų bičiulė. Su jais ji sugebėjo būti maža ir jų nelaimės, vargus bei džiaugsmus drauge su jais išgyventi. Ir dabar Aldona galvojo: tik tarp vaikų ji ras nusiramimą, pralinksms ir bent šiek tiek užsimirš. Ji tetai Elzei ir pasakė:

— Nereikia man atostogų, tetute. Eisiu į mokyklą pas savo mokinukus — jie man padės mano varguose. Tu neįsivaizduoji, kokie jie nuširdūs, mieli ir geri, tie mano vaikai...

Už durų buvo tylu. Nebesigirdėjo Rasutės linksmų šūkavimų, nei bėginėjimų. Teta Elzė nuėjo pažiūrėti, ką mažoji veikia. Stovėjo Rasutė, galvą nuleidusi, ties užrakintu močiutės kambariu, ties kurio durimis eglė spygliai dar tebesimėtė ir tebekvepėjo vašku. Užpakaly rankute prilaukė atsitemptą mažutę savo kėdutę, ant kurios visuomet sėdėdavo, besiklausydama močiutės pasakų.

— Rasute, eime iš čia. Močiutėlės nebesulauksi. Ji su angelais danguje, — bandė mergaitė aiškinti teta ir, paėmusi ją už rankutės, norėjo nusivesti. Bet Rasutė sukliko:

— Kam močiutę atidavėt, kam?!... Jūs visi negerai: tu, mama ir tėtė. Močiutėlė buvo geriausia. Aš noriu pas močiutę! — Į duris atsirėmusi ji verkė. Nesileido nuvedama nuo tų pačių durų, už kurių tiek mielų valandų su močiute praleido.

Atsikėlė ir Aldona, dukrelės verksmo sujaukinta. Abi su teta stengėsi Rasutei išaiškinti, kur dabar močiutė, ir kad ten, kapuose, galės mergaitė ją lankyti, o pavasariui atėjus sodinti ant kapo gėles.

Sielvartas neilgai tespaudžia vaiko širdį: čia jis pravirko, čia vėl juokiasi. Taip buvo ir su Rasute. Ir tai yra laimė, kad liūdesys nepajėgia užvaldyti jaunutės širdies. Vaikystėje laimė žydėte žydi. Ir ji tokia paprasta: ji atsiliepia piemenėlių rageliuose, ji žydi gėlių vainikuose, ji bendrauja išdykavimuose, ji gyvena žaisluose. Vaikus visur lydi laimė. Ak, vaikyste, tu kaip saulės spindulys — pilna šilimos ir grožio! — Taip mąstė Alodna, apsiaustėliu vilkdama Rasutę. Jiedvi ruošėsi išlydėti namo išvykstančią tetą.

Elena Kepalaitė

Liudessys

Ir štai jos visos trys stotyje. Prie bilietų kasos ilgoka eilė. Čia spraudžiasi ir Rasutė, pasiryžusi būtinai nupirkti tetutei bilietą. Atėjus eilei, motina ją pakelia iki langelio, o Rasutė sušunka:

— Prašau tetutei bilietą į Šiaulius! — ir džiaugsmingai nusijuokia. Gi Aldonai ties kasos langeliu ūmai vėl pasivaideno baltosios durys. Ji vos beištveria nepravirkusi.

— Skubėkim, traukinys atėjo! — sako teta Elzė.

Teta išbučiavo Aldoną, jautriai prispaudė ją prie širdies. Rasutę išmylavo. O Kalėdoms būtinai kvietė pas ją atvažiuoti.

Grižo abi namo, tyliai šnekučiuodamos, bet apie ką, Aldona nė pati nežinojo, veikiau ji tik pritarė mažytės čiauškėjimams, pati būdama paskendus sunkiose mintyse. O kai jiedvi įžengė į savąjį butą, Aldona išbalo ir atsirėmė į sieną, nes jas pasitiko Vytas.

— Tėveliukas, tėveliukas! — puolė tėvui į glėbį Rasutė. Jis ją išbučiavo, augštyl pakilnojo ir, pasodinęs į kėdele, priėjo prie Aldonos ir padėjo jai nusivilkinti apsiaustą. Aldona pastebėjo, kaip jo rankos dreba, kokie nervingi jo žingsniai, kai jisėjo į prieškambarį jos apsiausto pakabinti. Ji juto sieloje tuštumą ir baimę to, dabar taip svetimo žmogaus, dar neseniai buvusio tokio artimo ir mylimo. Netarusi nė žodžio, ji

užsidarė miegamajame. Čia jos kūnas ėmė tarsi netekti gyvybės. Dingo ir mintys ir skausmas. Liko tik begalinė tuštumą, it bedugnė — gili, klaiki... Ji nežino, kiek laiko taip išgulėjo prieblandoje, atvertomis akimis, bet nieko nematydama, negirdėdama.

Ryški elektros šviesa pažadino ją iš sustingimo. Įėjo vyras, atsisėdo ant lovos krašto ir tyliu balsu paklausė:

— Aldona, jei nagali man atleisti, aš turėsiu išeiti...

— Išeik, — prašnibždėjo Aldona ir užmerkė akis. Aplinkui suposi, krypuodamos, baltosios durys...

Kai ji pravėrė akis, tamsa gaubė ją. Laikrodis išmušė dvylika.

— Kur Rasutė? — prisiminė dukrelę. Pašoko iš lovos, užsidegė šviesą — lovelė tuščia. Išbėgo Aldona į valgomąjį: ant sofos, susirietusi it katinėlis ir apsikabinusi mylimiausiąjį savo žaisliuką, miegojo Rasutė. Ant galvos tebemūvėjo šiltą kepurytę. Veidelį priglaudusi prie pliušinio apsiaustėlio, miegojo saldžiai, visa išraudusi.

— Ak, Dieve, kaip galėjau tave užmiršti, mano mažyte? — pagalvojo Aldona. Švelniai pakėlė dukrelę ir, benešdama į lovelę, priglaudusi prie širdies pajuto, kad turi kam gyventi, kad nevalia taip nusiminti.

Visą laiką Aldona praleisdavo su Rasute. Bet mergaitė nebuvo linksma: dažnai dairėsi baimingai po butą ir kartais, pametusi žaislus, atsisėdavo kamputyje ir susimąstydavo, kaip senutė, arba, priėjusi prie drabužių spintos, lyg ko ieškodavo, kol pagaliau, vieną dieną, pravirko nenumaldomai:

— Mama, kur tėveliukas? Kur jis?! Prašau, pašauk jį! Mano tėveliukas, mano!...

— Tėvelis dirba. Jis labai užsiėmęs ir negali namo pareiti, — aiškino Aldona. Bet Rasutė liūdėjo ir prašė eiti pas tėvelį.

Skaudu buvo Aldonai matyti, kaip dukrelė ilgisi tėvo, o čia nėra išeities. Nėra...

Vieną dieną Rasutė staiga paklausė:

— Mama, ar tiesa: jei vaikai geri, tai Dievulis juos myli?

— Taip, dukrele, — atsakė motina.

— Ir duoda visa, ko jie prašo?

— Taip, Rasute.

— O, tai gerai. Aš būsiu labai gera ir paprašysiu kaiko — o Dievulis manęs išklausys ir bus puiku, — pradžiugo Rasutė ir nubėgo žaisti.

Tą naktį Aldona negalėjo užmigti. Ji suprato, ko Rasutė nori Augščiausiąjį prašyti. O ji dar iki šiol neprisivertė perskaityti laiško, kurį jai, išeidamas, paliko vyras.

Netikėtai Aldona išgirdo šnabždėsį:

— Dievo angelėli, eik drauge su manim, kad nebijočiau, — kalbėjo Rasutė į kabantį prie jos lovos Angelo Sargo paveikslą. — Einam pas Dievulį: jis prie mamytės lovos. Einam. — Sušlamėjo Rasutė lovelėje, ir leptelėjo žemyn ant

grindų. Aldona kvapą sulaikė ir klausėsi, kas toliau bus.

Tyliai, ant pirštų galiukų artėjo Rasutė prie Aldonos lovos ir, pasiekusi jos kraštą, sustojo nejudėdama, matyt, klausydamosi, ar nepribūdino mamytės. Bet, nieko įtartino negirdėdama, atsiklaupė ir pradėjo melstis:

— Dievuli, aš atėjau pas Tave. Juk Tu matai mane? — kalbėjo ji į Kristaus paveikslą, kabantį ties Aldonos lova. — Aš labai prašau: duok kad mano tėvelis tiek daug nedirbtų, kad greičiau pareitų namo... Aš labai myliu savo tėvelį. Aš jo labai pasiilgau. Man liūdna be tėveliuko. Aš pasižadu būti tikrai gera: niekad neapyksiu ir valgysiu kruopų sriubą; juk Tu žinai, kokia ji neskani. Ir mamytės visada klausysiu, ir su muilu prausiuos, kad ir labai graužia akis. Ir dar, ar girdi, Dievuli: savo mylimiausiąją lėlę Danutę, atiduosiu Rimkų Onutei, kuri neturi žaisliukų. Ir dar jai atiduosiu tą naująją, raudonąją suknelę, kuri, kaip saulė, graži. Aš jau nieko daugiau nebežinau. Amen... — Tai tarusi, ji atsiduso ir vėl prašnibždėjo: — Angelėli, palydėk mane iki lovelės, nes tamsu — bijau, — ir nutrepsėjo mažais žingsneliai iki lovutės. O po valandėlės tylus, ramus miegančios dukrelės alsavimas pripildė visą kambarį.

Susijaudinusi Aldona rijo ašaras. Tokia malda gali sutirpdyti akmenį, o ką bekalbėti apie motinos širdį. Ką reiškia jos vargas ir kančia, lyginant su kūdikio skausmu ir meile bei ilgesiu turėti abu tėvus.

— Dėl tavęs, vaikuti, išbudo many šviesios, blaivios mintys. Aš jam atleisiu — tavo tėvui. Tik būk linksma ir laiminga!

Apsirengusi įėjo į valgomąjį, užsidegė šviesą ir susiieškojo Vyto paliktąjį laišką, įmestą į rašomojo stalo stalčių — neskaitytą. Atplėšė jį ir skaitė:

“Mano Aldute, jei kada galėsi, atleisk man. Parašyk į įstaigą. Atleisk. Žinau, kad nesu vertas. Žiauriai nusikaltau...”

Aldona susimąstė. Ji žinojo savo vyro kietą, užsikirtusį būdą. Jis niekur niekados savęs kaltu nelaikė; visuomet turėjo būti ji kalta, arba jos mama, ar kas nors kitas. Tai iš to laiško suprato, kiek jis kenčia.

Juto, kad vargu gali Vytui viską atleisti. Bet turi taip daryti dėl Rasutės. Nekris ant jos dukrelės gėda, kad tėvai išsiskyrė. Greit paėmė popieriaus lapelį ir parašė:

“Vytai, ateik! Aldona ir Rasa”.

Vidurnaktį išbėgo į tamsą ir įmetė laišką į pašto dėžutę. Sugrįžusi puolė į lovą ir miegojo saldžiai ir ramiai — pirmą sykį po tų dviejų sunkių savaičių, motinai mirus.

Pabudo rytą linksmesnė ir ramesnė. Rasutė atsikėlė džiugi. Ji bučiavo ir mylavo savo mamą, sakydama:

— Tu pamatysi, kas ateis! Va ir nesakysiu.

Bet tikrai ateis, nes Dievulio prašiau, va! Tik angelėlis žino ir aš.

— Gerai, dukrele, labai gerai, — juokėsi Aldona.

Po pusryčių Rasutė puošė savo lėlę. Apvilko ją apsiaustėliu, užmovė kepurytę ir įdėjo ją į dėžę. O paskui, išėmusi iš spintos aksominę raudoną suknelę, suvyniojo į popierių ir padėjo prie dėžės. Pati atsisėdo šalia, ant grindų, ir labai liūdnai susimąstė. Aldona ją stebėjo, bet dėjosi nieko nematanti. Ir galvojo, kaip dukra visa savo vaikiška širdelė myli tėvą, kad net savo mylimiausiąją lėlę, Danutę, ir labiausiai mėgiamą raudonąją suknelę ruošėsi atiduoti. Staiga Rasutė pravirko ir paklausė:

— Ar Dievulis gerų vaikų tikrai išklauso?

— Taip, tikrai išklauso, dukrele.

— Ar tuojau reikia atiduoti, ką pasižadi?

— Žinoma, dukrele, ką Dievuliui pasižadi, reikia ištesėti. Bet galima tai padaryti, kai jau gauni, ko prašei.

— O, ir aš taip maniau! — atsiliepė mergaitė ir gailiomis akimis pažvelgė į paruoštus atiduoti daiktus.

— Ar veikia Dievulis išklauso? Ar tuojau? Ar už dienos?

— Visaip esti, vaikeli. Kartais bereginti. Bet visuomet reikia stengtis gerai būti ir kantriai laukti.

Atsiduso Rasutė ir nieko daugiau nebesakė.

Toji diena buvo begalo ilga ir nuobodi. Rasutė nerimo: žvalgėsi pro langą, nėjo pokaičio numigti. Galų gale, prisinešusi kėdelę prie lau-

kutinių durų, atsisėdo. Paėmusi meškutį, ėmė jam kažinką į ausį šnibždėti.

Aldona norėjo išeiti su dukrele pasivaikščioti, bet ši iš kailio nerdamasi prašė motiną neiti ir jos niekur nesivesti. Ji šiandien negalinti niekur pasišalinti; norinti pabūti namie.

— Ak, kad pagaliau tas Vytas ateitų — kad pradžiugtų mažytė! — mąstė Aldona.

Staiga trumpas, aštrus skambutis suvirpino visą butą. Aldona pabalo. Širdis ėmė taip smarkiai plakti, kad net dusino. Gi Rasutė puolė durų atidaryti.

— Tėveliukas, mano tėveliukas! — šaukė. — Išklause Dievulis, išklause! — čiauškdama iš džiaugsmo ir laimės, apkabino ir bučiavo tėvą. Nepasijuto Aldona, kaip stiprios rankos ją apglėbė ir bučiniai lietė jos veidus bei galvą. Įsispraudusi tarp judviejų, Rasa padavė vieną rankelę motinai, kitą tėvui, sakydama:

— Kaip gera: dabar mes visi trys! — Tuose paprastučiuose jos žodžiuose kaupėsi tiek daug palaimos, jog Aldona pajuto, kad ramybė grįžta į jos sielą. Ji suprato, jog motinos gyvenimo skaidriausioji šviesa yra vaikų laimėje, ir kad nėra pasaulyje tokio nusizengimo, kurio žmona vyrui, vyras žmonai negalėtų atleisti. Viskas atleistina dėl bendrosios šeimos laimės.

Džiaugsminga nuotaika gaubė šią trijulę, o pro langą įsiskverbusi besileidžiančios saulės rausva atšvaistė jaukia šilima nudažė kambarį. Sutartinai plakė trys širdys, o jas guodžianti ir nekieno nebedrumsčiama rimtis plaukė iš Augštybių.

Moterys Lietuvai prisikeliant

Lietuvė sėkmingai dalyvauja Steigiamojo Seimo ir sekančių demokratinių seimų darbuose. Pagal politines partijas seimuose jos buvo šiaip susiskirsčiusios:

Krikščionių Demokratų bloko: 7, Valstiečių Liaud. S-gos 2, Socialdemokr. partijos 1.

Seimo atstovės, dalyvavusios seimų komisijose, prisidėjo prie įvairių įstatymų parengimo. Ypatingai joms rūpėjo švietimo ir socialiniai reikalai. Moterų atstovės Krikščionių Demokratų frakcijos: Magdalena Galdikienė, V. Muraškienė - Račiukaitienė, Emilija Spudaitė-Gvildienė, Veronika Mackevičiūtė, M. Lukošūtė, S. Stakauskaitė parengė ir įnešė į seimą civilinio kodekso (X tomo ir Napoleono kodekso) pataisų įstatymą, kuriuo sulyginama moterų teisės į turto paveldėjimą. (Šioji nelygybė buvo užsilikusi iš rusų senų įstatymų.). Šis įstatymo projektas, palaikant kitų frakcijų atstovėms, buvo seimo priimtas. Moterų siūlymu įrašyta į Lietuvos konstitucijos paragrafą 98, kad moterystės pagrindan dedama abiejų lyčių teisių lygybė ir kad motinystė yra ypatingoje valdžios globoje.

Iš moterų parlamentarių, aktyviai dalyvavau-

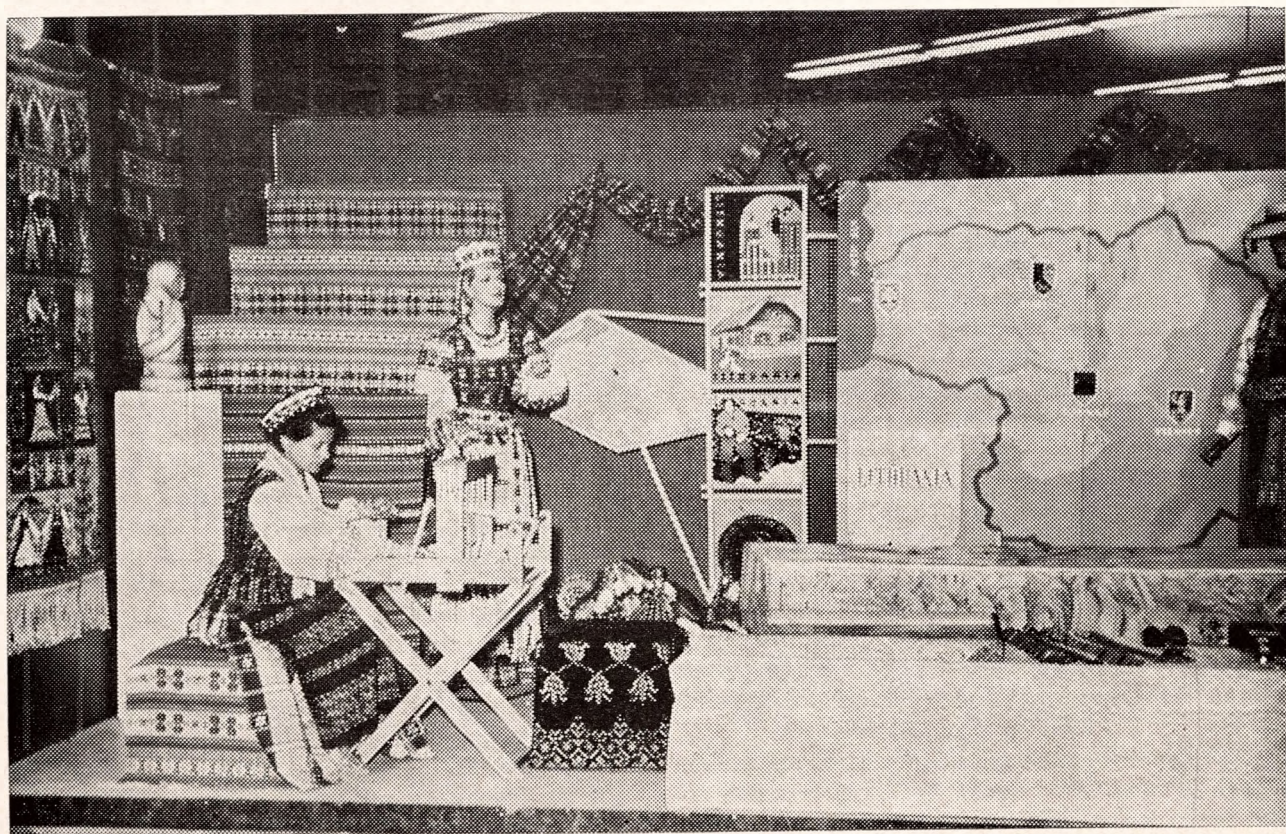
sių savo politinėse grupėse ir turėjusių įtakos į Lietuvos politinį ir kultūrinį gyvenimą, buvo ypač pasireiškusios: Magdalena Galdikienė, žymiausia katalikių moterų veikėja, ilgametė Lietuvos Katalikių Moterų Draugijos pirm-kė, Lietuvos Moterų Katalikių Organizacijų Sąjungos pirm-kė, direktorė pedagogė. Ji buvo Steigiamojo Seimo ir kitų trijų seimų atstovė, švietimo komisijos sekretorė, II-jo seimo sekretorė, III-me Emilija Bliudžiūtė.

Emilija Spudaitė-Gvildienė, mokytoja, Steigiamojo seimo ir kitų seimų atstovė, Darbo ir Socialinės apsaugos komisijos narė, Liet. Kat. Moterų Dr-jos Valdybos narė.

Felicija Bortkevičienė, sena pagrindžio kovotoja su rusų caro valdžia, Steigiamojo seimo atstovė, "Lietuvos Žinių" ir "Lietuvos Ūkininko" redaktorė, aktyvi politikė Valstiečių Liaudininkų Sąjungoje ir jos viešosios nuomonės formuotoja, Lietuvos Moterų Sąjungos ir "Žiburėlio" pirm-kė.

Advokatė Liūda Purėnienė I, II, ir III-jo seimų atstovė. Teisių ir Redakcijos, Darbo ir Socialinės apsaugos, Skundų ir Peticijų komisijų narė, Socialdemokratų partijos žymi veikėja: įkūrė partijos moterų sekciją ir redagavo laikraščio "Socialdemokratas" priedą — moterų skyrių.

Be paminėtų moterų parlamentarių, jau 1918 - 1920 m. pasireiškia visa eilė jaunesnių moterų, įsijungusių į politinę veiklą. Jos buvo veržlios ir idealistiniai nusiteikusios. Jos aktyviai dalyvauja priešrinkiminėse ir seimus ir savivaldybes kampanijose, taip pat yra lygiai aktyvios mote-

Lietuvių skyrius Kanados Tautinėje Parodoje, Toronte 1958 m.

rų or-jose, budėdamos moterų teisių sargyboje.

Daugiau pasižymėjusios šioje akcijoje yra S. Pakalkytė, M. Brazytė, A. Kaupelytė.

Lietuvė moteris, Lietuvai besikuriant, supra- to didžiulę reikšmę gerai organizuotų vietos savivaldybių viso krašto ekonominiame ir socialiniame gyvenime: kokios bus statomos mokyklos, kur keliai tiesiami, krašto sveikatingumo problemos, prieglaudų steigimas — visa tai sprendžia savivaldybėse. Užtat jos ir gyvai eina į savivaldybes.

Kai 1918-1919 metais vyrai išėjo tėvynės ginti, — lietuvė moteris stoji juos pavaduoti ir buvo įsijungusi į Lietuvos valstybinį administracinį aparatą. Patiekiu keletą pavardžių moterų,ėjusių atsakingas pareigas:

Pirmoji moteris diplomatė — Jadvyga Chodakauskaitė, 1918 metais tvarko Spaudos skyrių Valstybės Taryboje. Tų pat metų gruodžio mėn. buvo pasiūsta į Šveicariją, kur prie Lietuvos Atstovybės įkūrė informacijos biurą ir buvo jo vedėja. Jai pavyko užmegzti santykius su Reuterio, Havaso ir Stefani agentūromis, kurios ėmė skelbti Lietuvos Informacijos biuro paduodamas žinias. Kai-kuri laiką ji pavadavo išvykusį atstovą Daumantą. 1919 metais buvo perkelta į Paryžių prie Lietuvos Delegacijos Taikos Konferencijai. Čia ėjo spaudos biūro vedėjos pareigas. Politiniai priklausė Tautos Pažangumo Partijai.

Dideli nuopelnai Lietuvos atkūrimo laikotarpyje priklauso amerikietėm-lietuvaitėm — Marijai Radzevičiūtei, Marijonai Kižytei ir Onai Draugeliūtei, kurios Amerikos lietuvių buvo pasiūstos į Lietuvos Delegacijos Taikos Konferencijai, Paryžiuje bendradarbių skaičių.

Dvi iš jų — Marija Radzevičiūtė ir Ona Draugeliūtė — 1920 metais atvyko į Lietuvą ir dirbo, pačiu sunkiausiu metu, Užsienių Reikalų Ministerijoje, kaip sekretorės.

1920 m. į Lietuvą grįžo Magdalena Avietėnaitė taip pat Amerikoje augusi ir mokslus ėjusi lietuvaitė. Dirbo Užsienių Reikalų Ministerijoje, vėlesniais laikais — Užsienių Reikalų Ministerijos ilgametė "Eltos", ir Informacijos skyriaus direktorė, turėjusi gabios diplomatės vardą.

Tuo pat metu 1919-1921 "Eltoje" dirbo Veronika Bakšytė, moterų kat. veikėja.

Birutė Bulotaitė — pirmoji mūsų valstybės valdininkė nuo 1918 metų dirbo Valstybės Taryboje. Mirė jauna, džiovos pakirsta.

Birutė Grigaitytė nuo 1918 m. rudens dirbo Valstybės Taryboje ir vėliau Ministerių Kabinete. 1919 m. paskirta Valstybės Tarybos reikalų vedėja. Tas pareigas einant, 1920 m. gegužės mėn. priskiriama prie Taikos Delegacijos, deryboms su Rusija Maskvoje. Kai grįžo — buvo paskirta Steigiamojo Seimo Protokolų Biuro vedėja. Nuo 1917 metų dirba valstiečių liaudininkų eilėse.

Ona Gulbinaitė nuo 1919 metų Finansų ministerijos kanceliarijos viršininkas, Kazė Kudirkaitė 1919-20 m. Tiekimo ir Maitinimo ministe-

rijos sekretorė. Janė Markevičiūtė 1919-22 m. Žemės Ūkio ministerijos sekretorė ir vėliau leidžiamo ministerijos laikraščio redaktorė. Ona Labanauskaitė 1920 m. St. Seimo protokolinin-kė, vėliau Ryto ir kitų laikraščių redaktorė. Žymi katalikiškų organizacijų veikėja. Magdalena Šumnauskaitė 1920-23 m Steigiamojo Seimo protokolinin-kė, vėliau Valstybinės Bibliotekos vedėja. Marcelė Kubiliūtė 1919 m. laikraščio "Nepriklausoma Lietuva", ėjusio Vilniuje, redaktorė, vėliau Užsienių Reik. ministerijos tarnautoja. Marcelės Kubiliūtės lygiai kaip Aldonos Čarneckaitės vardai aukso raidėmis bus įrašyti į pogrindžio kovų su lenkais istoriją Vilniuje 1919 metais.

Gal niekur tiek daug nėra įdėta moters darbo, kaip į mūsų mokyklas, jas steigiant bei jų tinklą plečiant. Jeigu reiktų kam nors statyti paminklą — tai toms kuklioms liaudies mokytojoms, kurių vardai nežinomi, tačiau kurių nuopelnai beatsikūriantčiai valstybei ir priaugantčiai mūsų kartai yra neįkainuojami. Turbūt retai kam žinoma, kad 1918-19 m. Vincė Jonuškaitė, vėliau mūsų žinoma operos solistė, mokytojavo Surdegiuose, tuo pat metu Papilyje steigė ir dėstė suaugusių kursuose. 1918-23 m. gimnazijose dėstė žinomos pedagogės: J. Augustaitytė - Vaičiūnienė, A. Valaitienė, S. Landsbergaitė, M. Andziulytė, O. Zinkevičiūtė.

Moterį mes randame gailestingosios sesers pareigose — ligoninėse, fronte, sveikatos punktuose. Gailestingosios seserys, kaip ir mokytojos, atlieka savo darbą patylomis, su pasišventimu. Jų vardai neišskaičiuotini. Net mūsų valstybės kūrimosi pradžioje svetimieji pastebi jų pasišventimą ligonių slaugyme: gailestingąją seselę Rozaliją Tamošiūnaitę apdovanoja Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus Florence Nightingale medaliu.

Pirmieji sveikatos punktai pradėta steigti 1918 m. Vilniuje, kurių vedėjomis buvo medikės P. Kalvaitytė ir Bubėnaitė.

Moterys gydytojos ypač tuomet buvo reikalingos — jų buvo nedaug; visos jos — perkrautos darbais. Vienos dirbo provincijoje, kitos — Kaune. Pionierės gydytojos: Dr. V. Tumėnienė (vėliau profesorė; Daktarės: Aldona Šliupaitė, B. Galkytė-Bylienė, A. Ambraziejūtė-Steponaitienė, O. Jablonskytė-Liandsbergienė (mirusi), seime vicepirmininkė.

Šioje apžvalgoje neliesiu moters darbo organizacijose, nes jos veikla čia buvo plati ir šakota; ji turėtų būti paminėta atskirai.

Baigdama, norėčiau pabrėžti, kad šią trumpą apžvalgą moters vaidmens atsikūriantčioje valstybėje stengiausi padaryti pasiremddama nuotrupomis išblaškytomis įvairioje spaudoje, o taip pat savo prisiminimais tų gražiausių mūsų atgimstančioje Tėvynėje praleistų metų.

Kai-kurių nusipelnusių moterų pavardžių sąmoningai nepaminėjau, manau, kad skaitytojos supras, kuriais sumetimais tai padaryta.

Alė Rūta

— NAKAITĖ - HERBAČIAUSKIENĖ

SUGRĮŽIMO SVAJONĖ

Sveiki, mano lygūs laukai!
Sveiki, tamsūs, baugūs miškai,
ir kalneliai, susimąstę, rimti,
ir takai tarp žolynų balti.
Apkabinsiu jus savo daina
ir dainuosiu, myluosiu karštai.
Kur tu, kūdikyste brangi?
Kur jūs, mano meilės sapnai?
Kur dienų prikritę sodai margų,
mėnesienoj pasėtas kelio ilgesys?
Nebegerišite jūs. Bet gi aš sugrištu
iš klaikiosios kelionės naktų.

PAKELIUI

Dejuoja traukinio ratai.
Prisimenu vėles nelaimingas,
prisimenu pasakas ir padavimus.

Neša, skuba traukinys
į tolius nesugražinamus,
į naujus pasaulius,
bet neišneša iš pasakų.

Nes kur tu bebėgsi,
kur beskubėsi dejuojančiais traukiniais,
vis artyn savųjų vėlių,
vis labiau namolei.

KLAUSIU

Išklaidžiojęs pasaulius, šaltas vėjas
kapinių medžiams veidus glosto.
Pro debesis, kaip karalienė, pilnatis atėjus
ant beržo atsisėda sosto.

Aš įeinu, glaudžiuos prie kauburėlio žemių,
sustingusių ir persmeigtų mediniu kryžium,
kur paslėptas mažutis kūnas, išmestas gyvenimo,
iš dulkės prasidėjęs ir dulkėsna sugrįžęs.

Sustingstu, mintimis apglėbusi tą kūną,
kuris brangiausias buvo iš visų pasaulių.
Ar mano mintys, meilė amžiais būna,
ar tik dulkelė, nupūsta iš dulkių saujos?—

Paklausiau vėjo. Neatsakė vėjas.
Paklausiau mėnesienos, medžių, girgždančių
/kapinių vartų.

Naktis praėjo, ir diena praėjo,
belankant kapines daug kartų.

PASIKALBĖJIMAS

Susėmiau vakarą į saują,
neužgesydama žvaigždžių.
Ir tavo žodžius apie saulę,
kaip varpo dūžius, tegirdžiu.

Kalbėk, kalbėk! Klausytis gera.
Atplaukia žodžiai nemunais.
Linguodami vijokliai šnera
nusišypsojimais manais

iš žmogiškų dienų trapumo,
kietų širdžių, kaip geležis.
Parduota užu varį buvo
diena. Pirkėjas negražins.

Susėmiau vakarą į saują
ir tau parodyti nešu.
Kalbėk, kalbėk man apie saulę,
apie šviesius dienos dažus.

Ada Karvelytė - Dubauskienė

DIDYSIS ILGESYS

Nei citrinų žiedai, nei balkšvi eukaliptų lapeliai
Kvepėjimu savo man nieko čionai neprimins...
Lig mirties aš ilgėsiuos nuliūdusios rūtos šakelės,
Lig mirties mano rankos svajonėję ją kvepiančią skins...
Tropikų upės ne tokios, kaip mano Nevėžis,
Ir pakrančių tokių, kaip ties Plūkais čia rast negaliu...
Verk, raudoki širdie ir iš skausmo, kaip žiedas drebėki,
Kad prišaukt negali ano džiaugsmo gimtųjų krantų...
Kur svėrės su gluosniais dainas apie meilę dainuoja,
Kur juokias purienos ir kvepia čiobreliai saldžiai...
Kur jievos sužydi, kur gėgužės verkt nenustoja,
Tik ten ant to kranto aš trokštu numirti tyliai...

Pasitikėjimas savimi

Savimi pasitikėjimas yra labai svarbus dalykas žmogaus gyvenime. Savimi pasitikėjimas yra pažinimas savo asmeniškios vertės ir vidinis įsitikinimas, kad jis užima svarbią poziciją Dievo planuose. Kol žmogus neturi šio įsitikinimo, jo gyvenimas ir jo dienos yra ne kas kita, o tik baimės, netikrumo ir neramumo mišinys. Kiekvienas turi būti įsitikinęs savo asmeniška verte ir dvasiniu pajėgumu sutikti gyvenimo kliūtis.

Bet savimi pasitikėjimas neturi būti supras-tas kaip užsispyrimas ar kvailas išdidumas. Savimi pasitikėjimas eina ranka rankon su pilnu pažinimu savo asmeniškų klaidų ir silpnybių, ir pripažįsta reikalą pagarbos visiems žmonėms.

Kiekvienas žmogus yra kūrybinis Dievo aktas ir kiekvienas yra sutvertas į paties Dievo panašumą ir paveikslą. Ir kiekvienas turi tas pačias pagrindines ir universalines teises bei pareigas. Tai yra pritaikoma visiems žmonėms, neatsižvelgiant į jų užimamą vietą ar asmenišką jų sielos stovį. Niekas neturėtų galvoti apie save prasčiau, negu apie jį galvoja Dievas, kuris jį sutvėrė. Tat kiekvienas, žinodamas sau teisėtai priklausantią garbę, turėtų eiti per gyvenimą savimi pasitikėdamas ir save gerbdamas. Tik tas gali neturėti šių brangių žmogaus savybių, kuris pasidavęs žemiems instinktams, pats save suniekina.

Tikras savimi pasitikėjimas yra paremtas asmeniškais rimtomis pastangomis, neperdedant į ypatingai savęs nepabrėžiant. Kas perdaug pabrėžia savo asmenišką sugebėjimą ar savo vertę, susilaukia iš kitų tik pajuokos ir paniekos. Puikybė ir būtinas noras būti pastebėtam ir pripažintam parodo žmogaus vidinį savim

nepasitikėjimą ir netikrumą.

Įsitikinimas, kad žmogus daro viską, kiek jo galioje yra, geriausiai, ir jei jo sąžinė rami, tai yra didžiausias atlyginimas, nes tai parodo, kad žmogus yra augščiau už norą būti kitų pastebėtu ar pagerbtu. Jeigu žmogus gali nuoširdžiai pasakyti pačiam sau, kad jis, nors nepasiekė, ko norėjo, bet darė viską, ką galėjo, tai iš jo niekas negali nieko daugiau reikalauti.

Savimi pasitikėjimą labai sustiprina nuoširdus bendradarbiavimas su kitais. Daug žmonių iššaukiančiai pasitikinčių savimi, visai nepasitiki kitais. Bet nė vienas, kuris nepasitiki kitais, negalėti turėti tikro pasitikėjimo savimi. Jeigu žmogus nesijaučia patogiai ir gerai kitų draugijoje, ilgainiui tampa ekscentriškas ir nevisai dvasiniai sveikas. Visi esame socialūs tvariniai ir turime bendrauti ir santykiauti vieni su kitais, nors kaip ir labai norėtume atsiskirti ir likti patys su savimi. Mes visi turime išeiti bent kartkartėmis iš savo asmeniško kiauto ir jungtis į socialinius, kultūrinius ar kitokius būrelius, jei ne dėl ko nors daugiau, tai bent kad pabūvotume su kitais, kad būtume žmoniški, kad išvystytume savimi pasitikėjimą.

Savimi pasitikėjimas neturi būti priežastis neapgalvotų į nieką neatsižvelgiančių veiksmų. Priešingai, ši geroji būdo savybė turėtų skatinti mus pasidalinti su kitais savo turima energija, patyrimu, sugebėjimu, nebijant pastabų.

Juk ir pats Kristus laukia iš mūsų, kad neužkastume savo talentų, o panaudotume juos produktyviam darbui, nebijodami, kad galime sutikti kliūčių, ar patys suklysti.

Z. D., sekant James A. Magner.

O. BAČKIENĖ

“Moterų Talka”

Lietuvių Katalikių Moterų Draugija, įsikūrusi 1908 m. tapo pradiniu branduoliu to gyvojo medžio, kurio kiekviena šakelė nešė skirtingus vaisius. Viena tų gyvųjų šakų, kuri savo našumu ypačiai domino inteligentę moterį, buvo “MOTERŲ TALKA”. Ji buvo įkurta prie vyriausio L.K.M. Sekretariato (kuris 1933 m. pasivadino Katalikių Moterų Organizacijų Sąjunga — K.O.S.) kaip sekcija, kurios tikslas pagal statutą buvo taip nusakytas:

- a) suburti lietuves katalikes inteligentes moteris,
- b) kelti visuomenėje religinį, dorinį, tautinį ir kultūrinį susipratimą,
- c) studijuoti moterų, šeimos, ir kitus socialinius bei auklėjimo klausimus,
- d) teikti reikiamos talkos katalikių moterų organizacijoms.

Šio tikslo siekdamas Moterų Talkos Komitetas ypačiai sekė aktualesnius kasdieninio gyvenimo iškeltus klausimus ir juos studijų forma stengėsi perduoti galvojančiai inteligentei moteriai. Jų suruoštos akademijos moterų teisių klausimu, auklėjimo, namų židinio racionaliu tvarkymu, moterų darbo klausimu etc. turėjo ypatingo pasisekimo. Paruošimų salės būdavo prikimos ir ne viena inteligentė moteris jau atitolusi dėl tam tikrų priežasčių nuo katalikiškų organizacijų vėl įsijungdavo į katalikių moterų eiles.

Moterų Talka labai greitai išpopuliarėjo visuomenėje iš surengtų akademijų, moterų meno parodos ir literatūros vakarų. Pastarieji daugiau buvo Moterų Talkos ir “Naujosios Vaidilutės” bičiulių kolektyvinio darbo paseka. Moterų Talkoje vadovaujamąjį vaidmenį turėjo mūsų vyresniosios akademikės: O. Beleckienė, Dr. V. Karvelienė, M. Galdikienė, O. Krikščiūnienė, Dr. Norušytė, Br. Pabedinskienė, J. Petrušauskienė, Dr. Ragaišienė, Dr. Ruginienė, E. Starkienė, Vailokaitienė ir kitos... Pirmajam Lietuvių Moterų suvažiavimui, įvykusiam 1907 m. Kaune, paminėti, Moterų Taryba buvo su-

Ona Bačkienė, Lietuvos ministerio Bačkio žmona Paryžiuje, plačiai reiškiasi kat. moterų tarptautiniuose sąjūdžiuose, “Moters” žurnalo bendradarbė.

ruošusi 1937 m. Lietuvių Moterų Kongresą, kuriame L.K.M. Draugiją atstovavo p. M. Galdikienė o Moterų Talką p. Vailokaitienė. Garbingai atlikusios savo misiją mūsų katalikės akademikės po Moterų Talkos skraiste yra vertos išsamesnių, jų veiklą nušviečiančių apibraižų. Tą jų įnašą ypačiai galėtų išryškinti paskutinioji valdyba išrinkta 1940 metų pradžioje į kurią įėjo: M. Lipčienė (pirmininkė), Br. Pabedinskienė, P. Raulinaitienė, Budriūnienė ir Narbūtienė. Kai kurios jų randasi tremtyje ir galėtų puikiai nusakyti visą jų darbų eigą ir veikimo metodus. Bene paskutinis Moterų Talkos švystelėjimas jau mūsų tėvynės sutemose tai buvo 1940 metais suruošta Akademijs šūkiu: “Moters socialiniai ir ekonominiai uždaviniai”. Paskaitą skaitė O. Labanauskaitė, o meninę dalį išpildė: Augaitytė, Dagelytė-Valadkienė, M. Lipčienė, Vainiūnaitė, Smilgaitė.

Tremties visuomeniniame darbe mūsų visuomenininkės moterys, būdamos labai neskaitlingos, ar tai mūsų bendruomeniniame darbe, ar tarptautinėse organizacijose šaukte šaukiasi talkos. Neretai Tarptautinių organizacijų joms yra siūlomos įvairios anketos pageidaujant, kad būtų užpildytos specialisčių vienu ar kitu klausi-

Visuomeninius baruos – tik ne aš

Turbūt nerasime mūsų kalboje kitų dviejų žodžių, kurie, juos ištarus, susilauktų daugiau pajuokos, šyptelėjimų, bei kažkokio reikšmingo nutylėjimo. Šie du žodžiai yra — “visuomenės veikėja”. Čia išivaizduojama jau pagyvenusi moteris, paprastai nedirbanti, arba turinti begales laiko, mėgstanti paliežuvauti, gražiai ir daug kalbėti, bet... maža dirbti.

Gal, kai kada pelnytai, o gal ir nepelnytai, praeityje susidarė ši visuomenės veikėjos sąvoka, kuri, deja, persikėlė ir į mūsų gyvenamus laikus.

Todėl ir norėtusi pakalbėti apie dabartinės mūsų moterų veiklos sąlygas už namų. Visur, spaudoje, visuose minėjimuose, susirinkimuose bei privačiuose pasikalbėjimuose mes pabrėžiame visuomeninio gyvenimo, kaip vieno iš svarbiausių priemonių mūsų tautiniam susipratimui puoselėti bei lietuviybei išlaikyti, reikšmę.

Manau, kad tremtyje nerasime nė vienos organizacijos, kurioj nesireikštų ir aktyviai nedalyvautų moteris. Čia ji ypač reiškiasi konkrečiu darbu, kuris pareikalauja daug ir labai daug mums visoms taip brangaus laiko.

Įdomumo dėliai pasidairykime po savo mies-

mu. Dažnai reikalinga studijų, straipsnių bei pasisakymų specifiskais klausimais.

Dabar net grynai ideologinėse organizacijose einama prie veiklos pasiskirstymo pagal specializacijas ar profesijas. Kaip visuomeninis darbas taip organizacijose veikla darosi vis daugiau šakota ir čia turi ateiti į pagalbą specialistės akademikės ir įnešti jų profesinį indėlį į bendrąjį tautinį ir tarptautinį lobį.

Mes norim ar nenorim, gyvenimas mus šaukia imtis tam tikrą atsakomybę religinėje, visuomeninėje, kultūrinėje, socialinėje plotmėje. Vyksta kongresai, atstovavimai, mūsų pačių bendruomeniniai reikalai, kuriems reikalinga ne tik patyrimo, bet ir kompetencijos kalbėti tuo ar kitu klausimu ypačiai tarptautinėse organizacijose, ar viešose diskusijose.

Tat, ar nevertėtų atkreipti dėmesį ypačiai Vyriausiajai L.K.M. Valdybai, kad bent katalikės moterys galėtų net specialiose srityse pozityviai atlikti joms pavestus uždavinius vadovaujant, padedant specialistėms, kurios reikalui esant būtų pasiekiamos per kokią nors kolektyvinę vieneta.

Moterų Talka galėtų būti pavyzdžiu, nustatant L.K.M. veiklos ateities gaires, pagal kurias rinktinės pajėgos būtų atitinkamai panaudotos.

to ar apylinkės organizacijas, jų valdybas, komitetus ir pan. Nesuklysiu pasakiusi, kad nepaisant gyvenamo krašto, miesto ar vietovės, mes visur užtiksimė besikartojančias vienas ir tas pačias pavardes bent keliose organizacijose ar valdybose. Eikime dar toliau ir panagrinėkime tas mūsų visuomenės veikėjas. Jų vyrai tikrai nebus daugiausiai pinigų uždirbančiųjų eilėse ir jei ji neturės mažų vaikų, dažniausiai pati bus dirbančiųjų gretose. Po darbo matysime ją dar beskubančią į posėdį, arba praleidžiančią valandą prie telefono ar laiškų beorganizuojant vieną ar kitą atžymėtiną įvykį. Ir taip atydziau pažvelgę į tą mūsų “visuomenės veikėjos” gyvenimą ir darbą, pamatysime skirtingą nuo aukščiau apibrėžto, veikėjos tipo. Neminint jokių kitų jos savybių, užteks pasakius, kad mūsų sąlygose ši visuomenės veikėja bus pavargusi moteris.

Netrukus visos mūsų organizacijos paskelbs naujų organų rinkimus. Rinksimės, aišku, neskaitlingai, iš baimės, kad kam nors nešoktų į galvą mintis išstatyti mūsų kandidatūrą į kurią nors valdybą. Žinoma, statomi kandidatai atsakinės, atrasdami tam pagrįstų ir nepagrįstų priežasčių. Ir štai, tai mūsų visuomenės veikėjai, kaip tam artilerijos arkliui, niekas neduos progos nei atsakyti nei pasiaiškinti — juk ji jau dirbo, dirba ir išrinkta vėl dirbs! Ir taip ji vėl bus išrinkta ir vėl ji vilks vežimą, nepajėgdama dėl daugelio darbų nė vieno tinkamai patraukti.

Ar nebūtų laikas mums visoms susimąstyti ir metus taip dažnai ne vietoj rodomą kuklumą nepabijoti, kad ir niekados dar nedirbus organizacinio darbo į jį įsijungti. Didžiausia dalis atsakymų yra pagrindžiama nemokėjimu ar nepatyrimu šiam darbui. Kaip kiekviename kitame, taip ir šiame, patirtis ateina tik dirbant. O mums reikia visose mūsų organizacijose, tiek bendrose, tiek vien moterų, naujų, jaunų ir nepavargusių darbininkių. Apsispręskime įeiti (neatsisakyti būti renkamai) tik į kurios nors vienos organizacijos valdybą, tuo būdu priverčiant įtraukti į visuomeninių darbininkių gretas daugiau naujų jėgų. Patyrusioms gi visuomenės veikėjoms nevertėtų bijotis užleisti savo darbo barų, nes ir čia, kaip visur kitur, veikia ta pati taisyklė — gyvenime nėra nepakeičiamo žmogaus.

Jei mums dar rūpi savi lietuviški bei grynai moteriški reikalai, sekančiame susirinkime nebesakykime — “Ne, ne, tik ne aš, aš negaliu! Ji gali, ji tinka! Ji, tik ne aš!”

Moterys ir sportas

Šiuo metu sportas yra tapęs neatskiriama civilizotojo pasaulio gyvenimo dalimi. Šiandien tiek vyrai, tiek moterys yra aktyviai įsijungę į sportinį pasaulį ir čia dažnai praleidžia didesniąją dalį savo laisvalaikio, o kaikurie net sportą yra pasirinkę savo pragyvenimo šaltiniu. Šiandien, ne taip kaip anksčiau, tik mažas nuošimtis žmonių dar galvoja, jog moterys nėra sutvertos sportavimui, o dauguma jau pasisako, kad sportas yra neatskiriamas moters draugas.

Kitoks ryšys tarp moters ir sporto buvo senovės laikais, o ypatingai sporto tvirtovėje — Graikijoje, kur vykusiose olimpiadose moterys netik negalėdavo varžytis, bet ir stebėti vyrų rungtynes. Pasakojama, jok drąsesnės moterys, kurios norėdavo patenkinti savo smalsumą, tada žiūrėdavo sporto rungtynių iš medžių viršūnių arba per stadionų sienų skylės ir už tai turėdavo užmokėti savo gyvybėmis.

Bet ir Graikijoje, po kiek laiko, sportas įgavo kitokį pobūdį ir jis metų tekmėje neliko vyrų "nuosavybe". Moterims buvo pradėtos ruošti atskiros varžybos vad. "Heraea". Tokios žaidynės būdavo rengiamos graikų dievo Zeuso žmonos Heros garbei ir nuo jos vardo atsirado varžybų pavadinimas.

Neskaitant šio, bemaž legendarinio moterų dalyvavimo sporte ankstyvaisiais Graikijos valstybės laikais, pirmoji pionierė moterų sporte buvo škotų karalienė Marija, kuri XVI šimtetyje yra žaidusi golfą. Taip pat yra paminėta sporto entuziastė, buvusi Anglijos karalienė Ona (valdžiusi nuo 1702 iki 1714), turėjusi didelį palinkimą į arklių lenktynes.

Didesnio masto moterų sporto varžybos dar ilgai negalėjusios surasti dalyvių, kadangi anksčiau laikais mažai kas įsivaizduodavo sporto ir grakščios moters kombinaciją. Net ir plaukimas tada atrodė labai nemoteriškas sportas ir viena prancūzė apie jį rašė, jog plaukimas yra vyriški pratimai, kurie ne tik gali pakenkti moterų grožiui, bet atimti joms ir grakštumą.

Viena iš pirmųjų labiau pažymėtinų sportininkių Amerikoje yra buvusi Bostono mergaitė Elenora Sears, nustebinusi abiejų lyčių sporto mėgėjus savo muskulų jėga. Ši sportininkė yra pasireiškusi tenise, golfe, plaukime, tolimųjų distancijų ėjime ir kt. Ji išvadavo moteris iš didelio tais laikais vyravusio konservatizmo kiaučio ir sunaikino pasenusias mintis apie anksčiau teorijas, kalbančias prieš moterų įsijungimą į sportinį gyvenimą.

Bene didžiausią moterų sportininkę buvo Mildred (Babe) Didrikson Zacharias, žinoma kaip geriausia bet kada gyvenusi golfininkė Amerikoje. 1932 m. olimpinuose žaidimuose ji

pagerino pasaulio rekordą šuolyje į augštį, nors teisėjų jis nebuvo užskaitytas.

Iš plaukikių moterų tarpo yra išskirtina danė Ragnhild Hvgeer, kuri vienu metu buvo visų pasaulio plaukimų rekordų (išskyrus tik vieną) savininkė, amerikietė Helnee Madison, amerikietė Ann Curtis ir kt. Tolimuosiuose atstumuose yra pažymėtina Florence Chardwick, kuri yra perplaukusi anglų kanalą ir grįžusi atgal.

Lengvojoje atletikoje viena iš pirmųjų vietų tenka olandei Blankers-Koen, kuri, 1950 m. nežiūrint 32 metų naštos, Europos pirmenybėse laimėjo 3 pirmąsias vietas. Taip pat yra pažymėtina Lenkijoje gimusi ir dabar Amerikoje gyvenanti Stella Walsh (Walasiewicz), kuri 1951 m., turėdama 40 metų amžiaus, laimėjo Amerikos penkiakovės varžybas rekordine pasekme.

Čia būtų galima suminėti dar daugiau išskirtinų moterų sportininkių, kurios yra garsios visame pasaulyje. Tenka pastebėti, jog ir lietuvių moterys sportininkės jau yra susilaukusios tarptautinio garso. 1938 metais Lietuvos moterų krepšinio komanda Europos pirmenybėse užėmė II vietą, o pavienės sportininkės jau yra laimėjusios eilę svarbių pergalių.

Pažymėtina, kad dabar moterys dalyvauja net ir tokiose sporto šakose, kurios vyrams atrodo per žiaurios, pvz. futbole ar lauko hockey. Taip pat ir imtynių sportas susilaukė moterų susidomėjimo, nors čia daugiau vyrauja profesionalinis elementas. O žiūrovų tarpe moterys šiuo metu užima gana svarbią vietą ir tiesiog neišsivaizduojama, kokios būtų varžybos be moterų stebėtojų, kaip kad senosios Graikijos laikais. Savaiame suprantama, šiandien moterims jau visame pasaulyje nereikia bijotis, būti nubausoms už rungtynių stebėjimą mirties ar mažesnėmis bausmėmis.

Paskutinis dešimtmetis moteris pastatė į gana augštą sporto pakopą ir juo toliau juo labiau moterys sportininkės kopė augštyn sportinėmis kopėčiomis. Pav., jeigu mes paimsime Sovietų Sąjungą, pamatysime, jog ji turi išsiauginusi nemaža sportininkių, kurios savo pasekmėmis prilygsta kaikurių tautų geriausiems vyrams sportininkams.

Kaip ir kiekvienoje srityje, taip ir sporte, turi būti laikomasi saiko. Čia moterys sportininkės turi ypatingai to paisyti. Kažin ar kas nors daug gėrėsi, matydamas moterišką raumenų kalną, nežiūrint kokias pasekmes jis parodytu. Jeigu iš vyro yra reikalaujama raumeningos išvaizdos, tai moteriai vis dėlto nereiktų stengtis atrodyti "vyriška" savo raumenimis. Išlaikyti vidurį: būti patvariai, gražiai ir grakščiai, tai yra tas, ko moteris sportininkė ir turėtų siekti.

Kūdikų grūdinimas ir atsparumas

Vaiko organizmas galintis prisitaikyti prie įvairių oro ir temperatūros permainų yra užsigrūdinęs — atsparus visokiems susirgimams. Užsigrūdinę vaikai rečiau persišaldo bei serga. Neuztenka vaikui duoti tam tikrą kiekį vitaminų ir kalorijų, nemažiau jam reikalinga oras, saulė ir vanduo.

Grūdinti turime pradėti iš pat kūdikystės. Duokime kūdikiui daugiau gryno oro ir saulės spindulių. Oras yra gyvybės palaikymo šaltinis, taigi mokėkime jį tinkamai išnaudoti; oras, saulė ir vanduo veikia kaip jaudinamoji priemonė odos nervams, pagerina kraujo cirkuliaciją ir medžiagos apykaitą. Pradedant nuo 2 savaičių amžiaus, pratinkime kūdikį laikyti (esant geram orui, lovtėje, aprengtą ir užklotą) prie atdaro lango pradžioje neilgiau pusvalandžio, kiekvieną dieną ilginti buvimo laiką. Jau vieno mėnesio kūdikį galima išnešti laukan (geram ore) keliom valandom į dieną. Nebijokime išvėdinti kambario, kuriame randasi kūdikis, ir žiemos metu.

Vasarą, esant šiltam nevėjuotam orui, galima praveisti, taip vadinamą, oro ir saulės vonių kursą. Apnuogintą kūdikį palikti veikimui oro ir šviesos (pavėsyje) pradedant nuo 10-15 min., kartojant kasdien ir ilginant buvimo laiką iki 1-2 val į dieną. Vasaros metu kūdikis (atitinkamai aprengtas) gali išbūti didesnę dienos dalį lauke; žiemą, pavasarį ir rudenį reikia pratinti būti gryname ore nors 2 val. į dieną. Esant šaltesniam orui nelaikyti kūdikio iškarto ilgesnį laiką. Taip pat reikia atkreipti daugiau dėmesio į kūdikio aprangą ir prisitaikyti prie lauko temperatūros. Taip pat reikia žiūrėti, kad kūdikis nesuprakaituotų, nes suprakaitavęs gali labai greitai persišaldyti.

Darant saulės vonias, reikia pasirinkti šiltą ir nevėjuotą dieną, bet žiūrėti, kad saulė nebūtų per daug karšta, vengti vidudienio saulės spindulių. Pirmiausia kūdikis turi būti išteptas kremu, galva pridengta ir apsaugotos akys (tamsiais akiniais). Visai nuoga kūdikį pirmą dieną laikyti saulėje 2 min. nugarą ir 2 min. priekį. Kasdien ilginti laiką pora minučių, daeinant iki 30 min., t.y. 15 min. nugarai ir 15 min. priekiu. Taip palikus keletą dienų, buvimo laiką mažinti

ir daėjus iki 5 min. kursą užbaigti. Po kiekvienos saulės vonios kūdikį reikia palaikyti pavėsyje.

Vanduo taip pat turi panašią grūdinimo reikšmę, kaip saulė ir oras. Kūdikiams patartinos tik šiltos vonios, bet šalia to reikia daryti aptrynimus su drungnu vandeniu. Paėmus minkštą rankšluostį pamirkyti drungname vandenyje, gerai išgręžti ir aprinti. Aprintą kūdikį tuojau sausai nušluostyti, padaryti trumpą mankštą ir aprengti.

Kūdikų grūdinimas turi būti taikomas amžiui ir sveikatos stoviui. Grūdinimą labai atsargiai naudoti esant silpnai sveikatai ar po ligos. Prieš pradėdant grūdinimą, pasitarti su savo gydytoju, kad žinant sveikatos stovį atitinkamai galima būtų pritaikyti grūdinimo metodus.

J. Narūnė

ATOGRĄŽŲ PUŠYS

Ak, pušų svaigina kvapas
tropikų karštoj šviesoj!
Pušys, tartum, iš anapus
mano tėviškės kalvoj...

Apkabinusi kamieną
Taip raudočiau tyliai aš —
kam palikot vienui vieną
pas pušis man svetimas...

Vai siūbuokit, vai šlamėkit,
supkit širdį gaudumu,
pasakas man jūs kalbėkit,
kaip pušynas prie namų...

TU GULI SUSIMĄSTĖS...

Smilkalų debesėliai plaukioja,
Sukas, vija spirales dailias...
Keturių žvakių, uždegtų tamsoje
Tirpsta vaškas... linguoja liepsnas.

Tu guli susimąstęs ramybėj,
Amžina Paslaptis tavyje...
Akis dengia liūdnumas beribis —
Toks liūdnumas!... apsupo tave.

Šaltų rankų tie pirštai nubalę
Sunerti tebelaiko šventai
Šiluvos Stebuklingą Mergelę,
Dar mamos duotą Tau nuo senai...

Tu guli toks ramus, iškilmingas,
Nebegaila ničnieko šiandien...
Visam kam tu esi abejingas,
Viskas jau, ak viskas tau visvien...

LKM Draugijos skyrių veikla

KLK Moterų Draugijos Priskelimo parapijos Toronte skyriaus veikla

Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos tikslai bei uždaviniai skiriasi nuo buvusių Lietuvoje. Katalikų emigrantų religinė bei kultūrinė veikla sukasi apie lietuvišką parapiją. Priskelimo parapija yra nauja, sudaryta daugiausia iš jaunesnio amžiaus ateivių, įvairiausių profesijų bei išsimokslinimo. Todėl prie šios parapijos suorganizuotas katalikių moterų skyrius yra panašios sudėties.

Jauna parapija, jauni parapijiečiai — naujas pastatas. Viskas nauja, gražu, jauna. Bet kartu atsiranda ir nauja tos didelės parapijos išsilaukimo problema. Kelių tūkstančių parapija su keliais šimtais tūkstančių skolos reikalinga dinamiškos veiklos. Čia jau neužtenka vien parapijos komiteto.

Vienas iš realių tokių parapijos taktikinių ir yra KLK Moterų D-jos skyrius, kuris veikia išvien su parapijos vadovybe. Skyrius veikia visais barais: talkininkauja parapijai ir pačios sau. Kat. moterys padeda parapijai organizuoti įvairiausių pobūvių, loterijas, balius, koncertus. Gi savo narių gerbūviui pakelti ruošia įvairius kursus: kaip siuvimo, šeiminkavimo. Šie kursai turi didelį pasisekimą ir jau veikia dvejus metus. Čia kursantės išmoka daug praktiškų dalykų, kas palengvina šeimos gyvenimą ir suteikia progos net pelnytis duoną (iš siuvimo). Kursų lektorėmis yra prityrusios specialistės, pedagogės. Šį pavasarį užsibaigusį siuvimo kursų vadovė buvo valdybos narė Bražienė, kursų lektorėmis buvo:

Marija Tamulaitienė, Stefanija Derviniene, Bronė Dambrauskienė ir Genė Barcevičienė. Šeiminkavimo kursuose dėstė: B. Pabedinskienė, M. Tamulaitienė, Monika Geležūnienė.

Ypatingai įspūdingos buvo išleistuvės š.m. gegužės 11 d. per Motinos Dienos minejimą. Buvo paruoštos puikios vaišės, pagerbtos senutės motinos. Svečių buvo virš 200, vaišių metu lektorėms buvo įteiktos dovanos.

Ypatingos veiklos parodė socialinių reikalų sekcija, kuri, surinkus aukų, apėmė daug sergančių lietuvių ligoninėse, įteikdama daug vertingų dovanėlių. Valdyba beveik kas mėnesį ruošia agapes su kavute. Tokių agapių pasisekimas geras, narės jas gausiai lanko. Susirinkimų — agapių metu nagrinėjamos temos yra laisvos. Jų metu yra diskutuojami įvairiausi klausimai, kas narėms atrodo tuo momentu aktu. Diskusijose dalyvauja visos, o temos įvairiausios: grynai iš moterų pasaulio, šeimos, vaikų auklėjimo problemos ir kt.

Šiais metais į valdybą buvo išrinktos jaunesnės kartos moterys, kurių veikla davė žavėtinų rezultatų. Bendrai vadovaujamosi principu, kad visos narės turi veikime dalyvauti, o ne vien valdyba. Valdybą sudaro: pirm. — dr. Marija Karkienė, vicepirm. — Genė Barcevičienė, sekret. — Aldona Kuoliene, išdin. — Loreta Murauskienė ir Valerija Misevičienė, parengimų vadovės A. Petrauskienė ir Albert. Klupšienė, kursų vadovė — D. Bražienė.

Dvasios vadu yra klebonas Tėvas Placidus Barius, OFM. **Koresp.**

Toronto Priskelimo parap. Liet. Kat. Moterų D-jos skyriaus Valdyba 1953 m. Iš kairės sėdi: Aldona Petrauskienė — Parengimų sekcijos vedėja, Birutė Barcevičienė — V-bos vicepirm. ininkė, Tėvas Placidus, OFM, Dvasios Vadas, Dr. Marija Karkienė — pirm-kė, Aldona Kuoliene — sekretorė.

Iš kairės stovi: Aldona Klupšienė — parengimų sekcijos narė, Valerija Misevičienė — ligonių lankymo sekcijos vedėja, Loreta Murauskienė, Irena Vadauskienė — socialinių reikalų sekcija, Danutė Bražienė — Kursų vedėja.

Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos Centro Valdybos narė

REGINĄ KULIENĖ

ir jos artimuosius, mirus jos tėveliui a.a. Aleksandrui Mickevičiui, nuoširdžiai užjaučia ir prašo Augščiausiojo ištvėrmės liudėsio valandose

KLKMD Centro Valdyba, "Moters" žurnalo redakcija ir administrac.

KLKat. Moterų Draugijos Delhi skyrius

Delhi, Tillsburgo ir Simcoe apylinkėse yra įsikūrusių daug lietuvių šeimų jau prieš II-jį Pasaulinį Karą ir vėlesniais laikais. Lietuviai verčiasi labiausiai tabako auginimu ir dauguma iš jų jau yra ir praturtėję.

Kun. K. Rickaus iniciatyva liepos mėn. buvo įkurtas Lietuvių Katalikių D-jos skyrius. Steigiamajame susirinkime buvo išrinkta valdyba, kuri pasiskirstė pareigomis šitaip: pirm. — M. Povilaitienė, vicepirm. D. Norkienė, sekretorė — Z. Augaitienė, išdin. — E. Kairienė ir parengimų vadovė E. Augustinavičienė. "Moters" žurnalo platintoja — D. Norkienė, o korespondentė — Z. Augaitienė.

Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos Brazilijoje jubiliejus

Šiais metais liepos 26 d. Villa Zelinos moterys katalikės šventė savo 20 metų draugijos gyvavimo jubiliejų.

1932 m. Lietuvos konsulo žmona Eugenija Mačiulienė sušaukė pirmąjį moterų susirinkimą ir įsteigė Liet. Kat. Moterų Draugiją, pasivadindamos "Moters Lietuvės Brazilijoje". Ši draugija gyvavo iki 1938 m. globojant seselėms pranciškietėms. Vėliau jos persiorganizavo į Lietuvių Katalikių Draugiją — LK Bendruomenės sekciją.

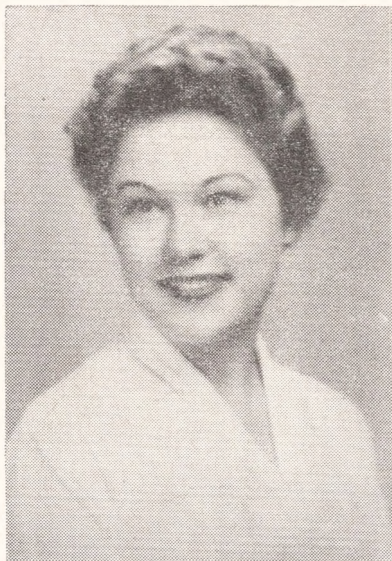
Dabartinė LK Moterų Draugija turi 127 nares. Valdybą sudaro: pirm. Jieva Kutkienė, vicepirm. Ona Masiene, sekr. Magd. Vinkšnaitienė ir valdybos narės Maželienė, Stočkūnienė ir Pagonienė.

LIETUVIAI KANADOS TAUTINĖJE PARODOJE

Kanados Tautinėje Parodoje Toronte buvo ir lietuvių skyrius, suruoštas vyr. skaučių Draugovės Toronte. Finansiniai padėjo liet. organizacijos ir pavieniai asmenys. Ekspонатų sutvarkymą ir suplanavimą atliko dail. T. Valius. Buvo išstatyta A. Tamošaitienės (Kingston) audiniai bei tautiniai drabužiai. D. Meilutės ir V. Bričkaus (Torontas) — piešiniai, A. Veselkienės (Montrealis) — audiniai, K. Abromaičio, J. Dagio, J. Vainausko (Torontas), K. Grudzinsko (Hamiltonas) — medžio raižiniai, karklės (p. Eišinienės aautos iš Lietuvos) ir daug kitų dalykų.

Lietuvių skyrius turėjo didelį pasisekimą milžiniškoje parodoje, kurią kasdien lankė po kel'olika tūkstančių žmonių iš įvairių Amerikos ir Kanados kraštų. Tai buvo puikus lietuvių meno ir pačios Lietuvos išreklamavimas.

Moterų veikla

Felicija Dalia Prekerytė

ši pavasarį baigė vienuolių Uršuliečių vedamą New Rochelles kolegiją cum laude ir gavo meno bakalaurą (Bachelor of Arts) laipsnį. Išsiskirianti gabumais Felicija taip pat laimėjo Woodrow Wilson'o fundacijos stipendiją ruoštis magistro laipsniui Middlebury kolegijoje Vermonte.

Artimesiems ir draugams šis Felicijos laimėjimas nebuvo staigmena. Ji besimokydama Anglijoje viusomet pirmavo klasėje ar net mokykloje. Persikėlus su tėvais, Stase ir Feliciju Prekeriais, į JAV, Stamford, Conn., Felicija 1954 m. baigė ten su pagyrimu vidurinę mokyklą ir gavo stipendiją. Studijuodama New Rochelles kolegijoje prancūzų kalbą per visus keturis metus ji turėjo visų dėstomųjų dalykų augščiausius pažymius ir prancūzų kalbos skyriuje buvo pirmąja.

Kolegijoje Felicija pasižymėjo veikumu: ji buvo prancūzų klubo pirminkė, buvo išrinkta į Alfa-Alfa filosofinę sąjungą, priklausė Marijos Sodalitijos s-gai bei tarptautiniam klubui. Tarptautiniame klube Felicija padarė keletą pranešimų apie Lietuvą, jos kultūrą ir dabartinę jos padėtį.

Jaunos lietuvaitės laimėjimai buvo aprašyti vietinėje bei katalikiškoje spaudoje ir kolegijos Alumnų žurnale, visur pažymint, kad ji yra tremtinė iš Lietuvos.

Felicijai Daliai linkime ir toliau sekmes bei ryžto eiti pasirinktuju keliu, sėkmingai derinant įgyjamą žinias su lietuviškos dvasios lobiais.

H. Gailiūnaitė.

Galina Gobienė, jauna ir energinga mokytoja, vadovauja Detroito tautinių šokių grupei. Devyni jos mokymo ir vadovavimo šiai grupei metai jau atnešė gražių vaisių. Grupė turėjo daugybę pasirodymų lietuvių tarpe ir labai sėkmingai atstovavo lietuvius įvairiuose meniniuose pasirodymuose amerikiečių tarpe. Šių metų gegužės pra-

džioje Detroito tautinių šokių grupė suruošė savo šokių vakarą ir koncertą. Vakaras nepaprastai pasisekė. Seniai detroitiečiai beturėjo tokį smagų, spalvingą ir šiltai menišką parengimą. Solistai svečiai Arnoldas Vokietaitis ir simpatingosios trys seserys Blandytės pasirodė puikiai, taip pat ir Galinos Gobienės tautinių šokių grupė. To paties vakaro proga grupė "pasikrikštijo", pasirinkdama prasmingą vardą "Šilainė". Tai iš poeto J. Aisčio pasiskolintas žodis, kuris reiškia gimtosios žemės vaizdą. Galinos Gobienės "Šilainė" Detroito ir kitur gražiai parodo Lietuvos vaizdą svetimiesiems ir primena saviems.

OPEROS SOLISTĖ ELZBIETA KARDELIENĖ

Kanadoje, Montrealy, dabar gyvenanti Lietuvos Valstybinės Operos solistė Elzbieta Raciborskaitė-Kardelienė yra augštaitė, nes jos tėvai — Marijona Dubinskaitė-Raciborskienė ir Jonas Raciborskas — yra kilę iš Bilaišių kaimo, Dusetų valsčiaus, Zarasų apskrities, bet ji yra gimusi kurortiniame Kaukazo mieste Piatigorske.

Likusi našle, motina su vaikais sugrįžo į Bilaišius, bet pirmasis Pasaulinis karas žeimą nubloškė į Petrogradą, kur jaunutė Elzytė mokėsi Candero Institute ir gavo specialybes: masažistės, kosmetikės, pedagoginės gimnastės ir gailastingosios sesers. Karui besibaigiant, 1917 metais sugrįžo vėl į Bilaišių kaimą, iš kur buvo priimta Zarasų apskrities ligoninė ir joje dirbo gail. sesers darbą. Gyvendama Zarasuose, dalyvavo Švietimo-Kultūros draugijos "A k s t i n a s" ruošiamuose spektakliuose ir koncertuose bei operetėse. Ypač daug giedojo Zarasų bažnyčioje lietuviškose pamaldose. Bet dainuoti ji pradėjo dar Piatigorske, kur, būdama devynerių metų, jau da-

lyvavo bažnytiniam chore. Namie gi visi keturi Raciborskių vaikai — Elzytė, Verutė, Pranukas ir Albinas — ruošdavo tiesiog "koncertus", kurie stebino kaimynus...

Susituokusi su J. Kardeliu, įstojo į Valstybinę Konservatoriją Kaune ir ją pabaigė specialybėmis: dainavimo, chorvedybos, pedagogikos ir kompozicijos dalykų — harmonijos, kontrapunkto, fugos ir kt., be to — Operos klasę. Jos dainavimo mokytojais buvo operos solistė Vladislava Grigaitienė Kaune, ir Edviga Ghibaudo Romoje, Šv. Cecelijos Konservatorijos profesorė.

1930 metais po debiuto Verdi operoje "Traviata" Violetos rolėje, E. Kardelienė buvo pakviesta į Lietuvos Valstybinę Operą soliste kolaratūrinėms rolėms ir joje dirbo ligi 1944 metų vasaros. Jos repertuare buvo arba titulinės, arba svarbios rolės šiose operose: Traviatoje — Violeta, Romeo ir Julijoje — Džuljeta, Sevilijos kirpėjuje — Rozina, Rigoletto — Džilda, Lakmėje — Lakmė, Manon — Manona, Fra Diavolo — Cerlina, Don Pasquale — Norina, Martoje — Marta, Žydeje — Eudokija, Hofmano pasakose — Lėlė, Mignon — Filina, Figaro vestuvėse — Cerlina, Bohemoje — Miuzeta, Car Saltane — Karalaitė Gulbė, ir kitose, viso 25 operose. Lietuvoje turėjo apie 500 operos spektaklių — Kaune, Vilniuje, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžy ir Vokietijoje — Tremtinių Operoje, kurios ji buvo viena iš organizatorių.

Greta darbo Lietuvos operoje, E. Kardelienė dainavo koncertuose ir radiofone. Vien Lietuvoje ji turėjo per 500 koncertų. Be to, ji yra koncertavusi visų Pabaltijo valstybių sostinėse, Kaukaze, Romoje, su koncertais yra apvažinėjusi visus didžiuosius Vokietijos miestus, Kanadoje Montrealy, Torontą, Winnipegą ir kt., Jungtinėse

Toronto Prisikėlimo parapijos Liet. Kat. Moterų Dr-jos Skyriaus siuvimo ir virimo 1957-8 m. kursai.

Nuotraukoje kursų lektorės su kursantėmis. Viduryje sėdi iš kairės: M. Gudaitienė, Marija Tamulaitienė — siuvimo mokytoja, Danutė Bražienė — kursų vedėja, Stefanija Derviniene mokytoja, Bronė Dambrauskienė.

Lietuvos operos sol. Elzbieta Kardelienė 1939 m. Kaune.

Amerikos Valstybėse didmiesčius — Čikagą, Clevelandą, Rochesterį, Worcesterį, Waterburį, Bostoną, New Yorką.

Montrealyje gyvendama, E. Kardelienė ne tik koncertuoja, bet ir ve-

da Muzikos Studiją, kurioje pastoviai mokosi apie 25 asmens, beveik išimtinai lietuvių jaunimas.

E. Kardelienės yra įdainuotų plokštelių Lietuvoje ir Kanadoje.

BIRUTĖ GRIGAITYTĖ-NOVICKIENĖ

Yra moterų, kurios savo gyvenimo kelyje sugeba sušvisti ne tik savo šeimoje, bet dar ir visuomeniniuose savo tautos baruose. Viena iš tokių yra Birutė Grigaitytė-Novickienė: ji matė Lietuvą keliantis iš imperatoriškosios Rusijos jungo, savo darbu talkininkavo jaunos, atsikūrusios valstybės vyriausybei, buvo įvairių organizacijų steigėja ir uoli narė. Gi Lietuvai po tokio, palyginti, trumpo savarankiško gyvenimo laikotarpio priespaudoje iš naujo suklypus, Birutė Grigaitytė-Novickienė paliko gimtąjį kraštą ir vėl išėjo naujais tremtinės keliais (pirmąją tremtį jai teko pergyventi Rusijoje Pirmojo Pasaulinio karo metu).

Čia sustosime prie jos gyvenimo faktų, ypatingai paliesdami įtaką, kuri vaikystėje plaukė iš abiejų Birutės tėvų.

Birutė Grigaitytė-Novickienė gimė XIX šimtmečio pabaigoje. Augo Rygoje, savo tėvelių Jono ir Monikos Grigaičių-Grigaliūnų daugiavaikėje šeimoje. Birutės tėvas Jonas, dar jaunas būdamas, atvyko iš savo gimtojo Kapčiūnų kaimo į Rygą, kur gavo darbą Rygos-Orlo geležinkelio. Čia pat įsijungė į lietuviškąją veiklą, steigdamas įvairias draugijas ir jose aktyviai

dalyvaudamas. Jo žmona Monika jam talkininkavo, dalyvaudama choruose ir vaidinimuose. Birutė, kuri buvo vyriausia iš šešerių vaikų, nuo pat mažens girdėjo nuolatinės kalbas apie Lietuvos praeitį, apie rusų priespaudą ir spaudos uždraudimą. Tėvelis Birutei pasakodavo apie baudžiamą ir apie tai kaip jos seneliams dar tekę dvarponiams vergauti. Išmokė ją pamilti savo kraštą ir jo kaimą, vasaroms nuveždamas į Kapčiūnus. Motina Monika, užimta savo šešerių vaikų auklėjimu, mokė juos būti dorais, tvarkingais ir pareigingais.

Aštuntus metus eidama, Birutė buvo priimta į gimnaziją. Tėvai neleido jos į rusų - valdišką, bet į prancūzų - privačią panelės E. D'Epreaux gimnaziją, kurioje tuo metu jau mokėsi J. Landsbergaitė, M. Mašiotaitė ir kitos lietuvaitės. Nors ši gimnazija Birutės tėveliams buvo sunki pinigine našta, tačiau jie norėjo, kad jų duktė (vėliau ją lankė ir jaunesnioji sesutė) būtų mokoma vakarietiškoje, ne rusų, dvasilioje. Gimnazija turėjo Birutei didelės įtakos. Joje viešpatavo prancūziškos nuotaikos. Kasryt po maldos ir rusų himno buvo giedama Marseljetė. Prancūzų literatūra, istorija žadino ir ugdė

laisvės, lygybės ir brolybės siekimą. Nuo 1912 m., direktorei sutikus, gimnazijos patalpose sekmdieniais po pamaldų Pranas Mašiotas dėstė lietuvių kalbą Rygos gimnazistams. Birutė tų pamokų laukdavo kaip didžiausios šventės.

Prie visuomeninio darbo Birutė jau anksti pradėjo pratinti pats tėvas. Jis, būdamas "Kanklių draugijos" bibliotekos vedėju, dvylikos metų mergaitę atsivesdavo su savim ir mokė knygas tvarkyti ir išduoti. Vėliau jau ir ji viena tą darbą atlikdavo. O bibliotekoje buvo apščiiai lietuviškų knygų, ypač daug Jungtinėse Valstybėse "Tėvynės Myletojų draugijos" išleisčių. Birutė jas godžiai skaitė, ją žavėjo Lietuvos praeitis. Živilė, Gražina, Mirga buvo jos mėgiamiausios moterys. Šiuo metu ji pradėjo deklamuoti ir vaidinti parengimuose, padedama prityrusio šioje srityje mokytojo Petro Pundzevičiaus-Petliuko.

E. Depreaux gimnaziją Birutė baigė ir išleidžiamuosius egzaminus laikė 1915 m., jau patrankoms dundant. Kadangi Birutės tėvas buvo geležinkelio tarnautojas, jų visa šeima buvo evakuota į Vitebską, kur Birutė dar baigė aštuntąją, pedagoginę klasę. savęs nerespektuojančių moterų dalyvertusią caro valdžią, Birutė sutiko su dideliu užsidegimu. Juk ji buvo tėvelio pasakojimų paruošta, kad tik carizmui žlugus Lietuva gali atgauti laisvę. Čia pat Birutė įsijungė į visuomeninę lietuvių veiklą. Įstojo į liaudininkų eiles. Aktyviai dalyvavo steigime ir darbuose kultūros draugijos "Laisvė". Drauge su Juozu Grigaičiu, Antanu Vokietaičiu ir kitais įsteigė "Liaudies universitetą", kuriame ir pati dėstė lietuviams tremtiniais. Atvykus Lietuvii Bataljonui į Vitebską ir padidėjus lietuvių skaičiui, Birutė dalyvaudavo vaidinimuose ir parengimuose. Aštuoniolikos metų būdama, buvo išrinkta į Petrapilio Lietuvių Seimą atstove nuo Vitebsko kolonijos.

Tuo metu ją valdė svajonės kuo greičiausiai grįžti į Lietuvą. Iš tikrųjų, bolševikinė revoliucija vertė lietuvius tremtinius dar labiau tuo susirūpinti. 1918 metų vasarą lietuvių geležinkeliečiai delegavo Birutę į Vilnių, į Valstybės Tarybą rūpintis jų grąžinimu. Lietuva tada dar tebebuvo vokiečių okupuota. Birutė dar kartą grįžo į Rusiją ir, pasiėmusi savo dešimties metų sesutę, vėl parvažiavo į Vilnių. Tėveliai, negavę leidimo grįžti, pasiiko Rusijoje, nes, Valstybės Tarybai tarpininkaujant, tebuvo pavykę išsiderėti tik specialistų grąžinimą.

1918 metų rudenį Birutė pradėjo darbą Lietuvos Valstybės Taryboje Vilniuje. Čia jai teko išgyventi ir dalyvauti mūsų beatsikuriančios valstybės pačiose ryškiausiose ir tragiškiausiose dienose. Su širdgėla apledo Birutė Vilnių, atvykdamas su mūsų vyriausybės paskutiniu traukiniu į Kauną. Čia ji dirbo Ministerijų kabinete (Valstybės Tarybos paskolinta), vėliau ir vėl Valstybės Taryboje (Reikalų Vedėjos pareigose) ir Steigiamajame Seime (Protokolų Biuro vedėja).

1918, 1919, 1920, 1921... jaunos, beatsikuriančios Lietuvos metai. Jos vyriausybė, išskyrus keletą žilagalvių, jauna ne tik amžiumi, bet ir en-

tuziazmu bei ryžtu. Jaunimas kartu su ja, vyrai — savanoriuose, moterys — kur reikalas šaukia, kur spragas reikia užkišti. Birutė to jaunimo tarpe. Ji tiki į demokratinę Lietuvą, su spaudos, žodžio ir susirinkimų laisve, su tokia ekonomine-socialine santvarka, kurioje visiems jos žmonėms, ne vien išrinktiesiems, būtų gera ir miela gyventi.

Tuo metu Birutė, dr. K. Griniaus ir Damos Šleževičienės paskatinta, aktyviai dalyvavo ir veikė socialinės apsaugos organizacijose, ypač motinos ir vaiko globos draugijoje. Uoli ji buvo ir Valstiečių-Liaudininkų Sąjungoje. Daug energijos Birutė padėjo, ginama moterų teises ten, kur jos būdavo paliečiamos ar siauriamos. Bendradarbiavo spaudoje. 1924 metais, kaip pirmoji moteris, baigė Lietuvos Universiteto Teisių fakultetą. Studijoms pagilinti išvyko į Prancūziją, kur Paryžiuje baigė Institut des Hautes Etudes Internationales. Grįžus į Lietuvą, buvo priimta į advokatūrą. Birutei teko laimė būti padėjėja tokių taurių advokatų, kaip Mykolas Šleževičius ir Zigmantas Toliušis. Prie motinoms ir vaikams globoti organizacijų ji buvo suorganizavusi nemokamus teisinius patarimus neturtingoms motinoms. Jai teko suredaguoti daugelį moterų organizacijų įstatus bei statusus ir dalyvauti tarptautiniuose motinos ir vaiko apsaugos suvažiavimuose.

Bet šiandien visa tai jau praėityje. Dabar Birutę Grigaitytę-Novickienę matome sunkios ligos jau nuo 1941 metų prikaltą prie kėdės. Toje kėdėje ji su savo šeima 1949 metais pasiekė Jungtines Amerikos Valstybes. Šiuo metu gyvena Didžiąjame New Yorke, kur savo šeimos — vyro Antano, dukros Živilės ir sūnaus Sigitos — yra rūpestingai slaugoma ir globojama.

Birutė Grigaitytė-Novickienė jaunystėje 1924 m. Lietuvoje.

Koks gi, arčiau pažvelgus, žmogus yra Birutė? Savo politiniuose įsitikinimuose principiniai griežta, ginčiuose kartais aštroka, tačiau su moterimis, kokios pasaulėžiūros bei įsitikinimų jos bebūtų, moka sugyventi ir, reikalui ištikus, bendrą darbą dirbti.

Šių metų gruodžio mėnesyje Birutei Grigaitytei-Novickienei sukanka 60 metų amžiaus.

Danutė Paškevičiūtė

Priedai

Šiemetiniuose bateliuose pirštų galai bus truputį priploti. Batelių pagalba bus stengiamasi dar labiau akcentuoti rudens spalvas. Daug, kaip ir visada, bus nešiojama zamšo, tuo tarpu odiniai bateliai bei rankinukai bus daromi iš blizgančios, laką primenančios odos. Rankinukai bus daugiausiai dideli, dažnas jų primins vien voko išvaizdą. Kojinės — tamsesnės vakarui, įvairių rudų atspalvių dienos metui.

O ir lūpų dažai bei kitokia kosmetika, savaime suprantama, bus moterų neužmiršta. Čia vyraus aiškios, šviesios spalvos.

Danutė Paškevičiūtė

MADOS

Šių metų madose vyravo revoliucinės linijos "maišai". Reikia pripažinti, kad pavadinimas labai atitinka linijas. Suknelės, kurias matome krautuvių languose, yra tikri maišai, tik iš įvairiaspalvių medžiagų.

Yra daug nuomonių, kad ši moda ilgai neužsilaukys ir kitų metų vasarą tik senos moterys nešiosiančios tuos maišus. Vienoje žinomoje Toronto krautuvėje, šį pavasarį, vienos dienos bėgyje buvo parduota 85 suknelės "maišai". Bet ant rytojaus 70 iš jų buvo sugrąžinta atgal. Matomai po to, kai giminės ar pažįstami pasakė savo nuomonę. Iš to matyti, kad tie "maišai" didelio pasisekimo neturi. Iš tikrųjų tą "maišą" apsilvikiusi moteris nustoja viso savo grakštumo, tartum būtų nustojusi rūpintis savo išvaizda.

Viena filmų žvaigždė yra pareiškus, kad tie "maišai" yra modeliuoti laukiančioms motinoms, ir kol ji nebus laukianti, jų nenešiosianti. Reikia manyti, kad su šia nuomone daugelis iš mūsų sutiks. Nes "maišą" apsilviki, tik atrodys kaip su maišais, tartum slyptum figūros defektus. Tie "maišai" ypatingai blogai atrodo iš plonų vasarinių medžiagų. Susmukę, sukritę tartum naktiniai marškiniai. Tiek apie "maišus".

Vasarinėms suknelėms dabar yra daug naujų išdirbinių. Tai medžiagos, kurios beveik nesiglamžo, gerai nešiojamos ir lengvai plaučiamos. Tai dripin-dry kartūnas, Terilyn ir Nylon. Daug kas daro klaidą šių medžiagų plovimui naudodamos skalbimo miltelius. Skalbimo milteliai toms medžiagoms yra perraštūs. Šių medžiagų plovimui reikia naudoti muilą. Rūbus pasiūtus iš tų medžiagų, išplovus nereikia gręžti. Visai šlapius reikia kabinti ant paprastos rūbų kabyklės (tik ne metalinės) ir taip palikti išdžiūti. Taip plaučiami ir taip džiovinami rūbai mažai arba visai nereikalingi lyginimo, geriau atrodo ir žymiai ilgiau laiko.

Šią vasarą yra gana madinga dryžiai. Tik reikia atsiminti, kad dryžiai išilgai figūros duoda ploną ir ilgą liniją, o skersai — priešingai. Todėl mažos ir storesnės moterys, pasirinkdamos sau rūbus, turėtų vengti skersinių dryžių. Skersiniai dryžiai darys jas dar mažesnes ir storesnes.

O. Ramanauskienė.

APIE ŠUKUOSENAS

Šukuosena neabejotinai gali tavo išvaizdai pakenkti arba ją pataisyti. Išbandyk keletą stilių ir plaukų ilgi.

Mados . . . Kosmetika

ATEINA RUDUO — KEIČIASI MADOS

Nauji moterų rūbai kiekvieną sezoną yra sudaromi iš sekančių dalykų: spalvų, medžiagų, kirpimo, baltinių ir priedų. Priedais yra suprantami batai, papuošalai, rankinukai, kojinės ir kiti smulkūs daikteliai.

Spalvos

Ruduo nudažo gamtą tik jam vienam būdingomis varšomis. Šias naujas spalvas rūbų ir madų kūrėjai kiekvieną rudenį stengiasi savaip perkelti į moterų garderobą. Šiemet bus populiarios geltonos, geltonai žalios ir oranžinės spalvos. Taip pat ir neįprastos geltonosios, tabakinės ir auksiniai rudos kartu su raudonomis, mėlynomis ir žaliomis spalvomis puoš ne vieną moterį. Niekuomet iš mados neišeinanti juoda dominuos vakariniame apsi-rengime.

Medžiagos

Medžiagų ateinantį sezoną matysime daug vilnos, atmieštos su mohair. Mohair yra naujas priedas vilnai, gaunamas iš ilgų ožkos plaukų. Šitaip pagaminta vilna yra labai lengva ir

šilta, maloni nešioti. Priedo matysime įvairias languotas medžiagas, dažnai gana storas ir sunkias.

Kirpimas

Įvykusiame madų demonstravime New Yorke rinkoje, pirkėjai gavo patirti, kad praėjusį sezoną triukšmą sukėlęs suknelė - maišas baigia savo dienas. Ji pasirodė labai nepopuliari pirkėjų pasaulyje.

Ką gamintojai vietoje jų pasiūlė naujo? Gi labai dažną trapeciją, imperatoriškąją liniją arba aukštąjį liemens kirpimą ir "mažųjų mergaičių" suknelės. Pastaruoju terminu suprantamas trumpas žakietelis, klostės ir trapeciškas sijonas. Atseit sekimas mažųjų mergaičių suknelėms.

Baltiniai

Šio rudens moterų apatinukai bus pritaikyti prie suknelių. Jie irgi turės aukštą kirpimą ir trapecišką sijonėlį. Dažnas jų bus iš nylo no tiuliaus virš kokios nors stangresnės medžiagos, kad dar labiau padėtų pabrėžti trapecišką suknelės sijonėlį.

Paskirk šiek tiek pinigų šiai sričiai, nes šukuosena — neatskiriama tavo dalis.

Surask sau tinkamiausių sušukavimą ir prie jo pasilik. Žymiosios Hollywooda žvaigždės per metų eilę nepakeitė šukuosenos. Prisimink Claudette Colbert, Jane Wyman arba June Allyson.

Niekad nesek naujausios mados, jei tai netinka tavo veidui ir tavo plaukų rūšiai.

Taip pat pagalvok apie savo kasdieninį gyvenimą. Šukuosena, kuriai sutvarkyti reikia valandos niekad negali gerai atrodyti, jei skirsi jai penkias minutes.

Dažnas plovimas ir kasdieninis šepčiavimas daug padės, jei šukuosena tinka tavo veidui. Išplovus plaukus šukuok saulėje. Plauk dažnai ir ne-
tpleiki jų taip vadinamais stebuklingais tepalais.

Labiausiai reikalingos priemonės yra geras šampūnas, nailoninis šepetys ir truputis laiko gerai plaukus iššepčiuoti.

Nedažyk plaukų per dažnai. Tai plaukus sunaikina. Nepasidaryk blondine ar rudaplauke, jei tai nesiderina su tavo odos spalva.

Nemėgink tapti platinine blondine ar ryškia raudonplauke, jei gerasis Viešpats tavęs tokios nesutvėre.

Ir. K-rienė.

BUJOJANTI KOSMETIKOS PRAMONĖ

Jau žiloje senovėje moterys jieškojo būdų save pagražinti. Net trylikame šimtetyje prieš Kristų egiptietės vartojo kosmetiką, o karalienė Nefretetė buvo to meto grožio idealu. Graikės vartojo dažus ir kvėpalus, o Atėnuose dargi buvo įvestos baudsmės gatvėse besirodantiems apsilėidusioms moterims. Gi romėnams buvo žinomi plaukų dažymo būdai.

Taigi iki dabartinio kosmetikos pramonės suklestėjimo kelias buvo ilgas. Ypač istoriniu požiūriu neseniai tepa-
jęs karalienės Viktorijos amžius buvo kosmetikos priemonių vartojimui dide-
liu stabdžiu. Dar prieš Pirmąjį Pasau-
linį karą dažymas buvo laikomas tik savęs nerespektuojančių moterų dalyku. Tiktai po 1920 metų kosmetikos gaminiai vis labiau pradėjo būti mo-
terų perkami ir visuotiniai vartojami.

Kosmetikos firmų galvos

Mūsų dienų kosmetikos pramonė yra ypatingai išbujojusi. 1957 metais amerikietės išleido apie 4 bilijonus dolerių įvairiems kosmetikos reikme-
nims. Žinomos kosmetikos firmos va-
dovas Max Factor sako: "Moteris jau-
čiasi neapsirengusi, jeigu ji nevartoja
kosmetikos."

Iš tiesų, šiandieniniai kosmetikų
firmų vadovai Jungtinėse Amerikos
Valstybėse suka sau galvas, kaip išgal-
voti naujas, tobulesnes lūpų pieštukų
spalvas, efektingesnius kremus, pud-
ras ir kitokius kosmetikos dalykus.
Žinomiausios ir labiausiai populiarios
kosmetikos firmos Jungtinėse Ameri-
kos Valstybėse šiuo metu yra Helena
Rubinstein, Elizabeth Arden ir Revlon.

Helena Rubinstein yra kilusi iš Len-
kijos. Jos kelionė į Ameriką ėjo per
Australiją. Būdoma dar tik 25 metų,
ji sugebėjo uždirbti vieną milijoną do-

lerių. Dabar jos turtas siekia maždaug
100 milijonų dolerių.

Elizabeth Arden savo karjerą pra-
dėjo New Yorke Fifth Avenue, sekre-
toriaudama viename grožio salione.
Šiandien jos vardo firma parduoda ne
tik kosmetikos gaminius, bet užlaiko
du grožio pasitobulinimo kurortus
Maine ir Arizonoje. Arizonos grožio
kurorte praėjusį pavasarį dvi savaites
praleido pirmoji Jungtinių Valstybių
dama — Mamie Eisenhower.

Abi šios moterys yra jau senos.
Niekas tikrai nežino jų metų. Speja-
ma, kad Helena Rubinstein yra per-
siritusi aštuntąją, o Elizabeth Arden
septintąją dešimtį.

Jos abi yra didelės priešininkės. Ta-
čiau abi dar labiau nekenčia Revlon
firmos vadovo Charles Ravson. Char-
les Ravson yra ypatingai pasinešęs į
naujų dalykų atradimą. Jo firmoje
dirba apie 70 chemikų. Iš tikrųjų,
Revlon firma pati pirmoji parūpino
blizgantį lūpų pieštuką ir įvairius
purškiamuosius plaukų lakus.

Gamyba ir pardavimas

Nors vieno lūpų pieštuko pagami-
nimas tekainuoja nuo 4 iki 6 centų,
tačiau pats chemiškas jo sudarymas,
išreklamavimas ir pristatymas į krau-
tuves firmoms atsieina nuo 200 iki
400 šimtų tūkstančių dolerių. Dažnai

gi firmų chemikai praleidžia nuo pus-
antrų iki dviejų metų, kol pagamina
naują produktą.

Iš visų kosmetikos gaminių tik vie-
ni kvėpalai nėra populiariausi. Pereitais
metais Coty firma, parduodama kvė-
palus, turėjo daugiau nei vieną mili-
joną nuostolio. Gi labiausiai šiuo metu
perkamos parfumos yra Arpege, Cha-
nel No 5 ir My Sin. Kvėpalų pardavi-
mo nuostolis gali būti aiškinamas tuo,
kad amerikietės naudoja tiek daug
kvepiančių kosmetikos gaminių, jog
kvėpaali joms beveik ir nereikalingi.

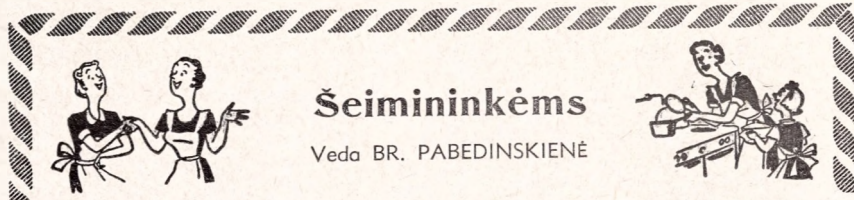
Kas tikrumoje parduodama su kosmetika

Šiais laikais žmonės, medicinos pa-
dedami, ilgiau gyvena ir ilgiau atrodo
jauni. Gi priedo moterys dar nori at-
rodyti gražiomis. Taigi pratingieji kos-
metikos gamintojai yra išėję rinkon
su pasiryžimu parduoti moterims viltį
gamtos netobulumams šalinti.

Vienoje New Yorke reklamoje yra
pasakyta: "Nėra negražių moterų.
Yra tik tinginės."

Iš tikrųjų, šiandien gamtos netobu-
lumai, jeigu ir negali būti visiškai pa-
naikinti, tai daugelis moterų kosmeti-
kos priemonių pagalba bent sugeba
juos pagražinti bei paslėpti.

Danutė Paškevičiūtė

Bulvių apkepas su rūkytu kumpiu

10 vidutinių bulvių, ½ svaro rūkyto
virto kumpio, 1 šaukštas sviesto, 2
šaukštai tarkuoto sūrio, 2 puodu-
kai balto arba pomidorų padažo.

Išvirti neluotas bulves, atšaldyti, nu-
lupti ir supjaustyti griežinėliais. Kum-
pį supjaustyti smulkiai. Kepimo indą,
ištepti riebalais, dėti eilę bulvių dug-
nan, eilę kapoto kumpio ir ant viršaus
vel eilę bulvių. Kas mėgsta, galima dė-
ti eilę pomidorų piauistytų apskritais
griežinėliais. Užpilti paruoštu padažu,
apibarstyti tarkuotu sūriu, viršų apdėti
sviesto gabalėliais ir kepti krosnelėje
apie valandą prie 350 F. Tuo pačiu
būdu galima gaminti apkepą su įvai-
ria mėsa likusia nuo pietų ar nuo šal-
tų užkandžių.

P a d a ž a s : 1 šaukštas miltų, 1
šaukštas sviesto, 2 puodukai mėsos
arba daržovių buliono, druskos, pi-
pirų, rūgšties ir jei yra, krapų.

Miltus paspirtinti svieste iki gelto-
numo, atskiesti bulionu, nuolat mai-
šant šaukštu ir pavirti 8-10 min. Dėti
druskos, pipirų ir krapų sulig skonio.
Į šiaip paruoštą padažą galima dėti
pomidorų košes ar grietinės 2 šaukštu.

Bulviniai krocketai

2 svarai virtų bulvių, 1 oz. išleisto
sviesto, 2 kiaušiniai, 1 valgomas
šaukštas miltų, 1 valg. šaukštas tar-
kuoto sūrio, druskos ir, jei mėgsta-
ma, muškatinio riešuto sulig skonio,

baltos duonos džiuvėsių pagal rei-
kalą.

Bulves išvirti ir karštas pertrinti per
sietą. Į pertrintas bulves sudėti svies-
tą, 1 plaktą kiaušinį, miltus, tarkuo-
tą sūrį, druską. Gerai išmaišyti, daryti
kokios norint formos kamuoliukus ar
ketvirtinius, pavilgyti plaktame kiau-
šinyje, pavolioti džiuvėsiuose ir virti
karštuose taukuose kol pasidarys gra-
žiai auksinės spalvos. Duodama prie
įvairių mėšų.

Omletas su varškė

6 kiaušiniai, 8 oz. geros varškės
(creamed cottage cheese), 1-2 valg.
šaukštai kapotų porų (chives), ½
šaukštuko druskos, 1½ šaukštuko
sviesto, truputis pipirų.

Išplakti kiaušinius, varškę ir visus
kitus prieskonius sumaišius kartu. Už-
kaitinti sviestą keptuvėje, kurią gali-
ma kišti į krosnį. Supilti išplaktus kiau-
šinius su visais priedais ir kepti ant
viršaus, kol apačia omleto apkeps gra-
žia geltona spalva ant lengvos ug-
nies. Kai apačia bus gerai apkepus,
tada kišti į krosnį, kad apkeptų iš vir-
šaus iki auksinės spalvos. Pečius kaiti-
namas tik iš viršaus (broileris).

Varškės saldusis

½ svaro varškės, 1 pokutis vanili-
jos cukraus, ½ dėžutės kondensuo-
to pieno, 2 valgomi šaukštai avie-
čių sunkos, 1 valgomas šaukštas ka-
kao ir 2 valgomi šaukštai cukraus.

Viską gerai išplakti į putas. Išplakus įmaišyti avižinių driuvenų arba be jų. Valgyti su vaisių sunka ar šokolado padažu.

Apelsinų plokštainis

½ svaro sviesto, 1 svaras miltų, 2½ svaro cukraus, 2 kiaušiniai, 4 citrinos, 4 apelsinai.

Padaryti tešlą iš sviesto, miltų, ½ svaro cukraus ir kiaušinių. Plonai iškočioti, padaryti ketvirtinajį piršto storumo ir iškepti. Citrinas ir apelsinus sutarkuoti, pridėti 2 svarų cukraus ir pavirti kol sutirštės. Iškepus plokštainio viršų aptepti šia sutirštėjusia mase ir pastatyti į krosnį, kad apdžiūtų, maždaug 15 min.

Jautienos kepsnys

5 svarai jautienos mėsos, 2 šaukštai sviesto, 1 šaukštas driuvenų, ½ citrinos sunkos, 1 šaukštas alyvos, pipirų, druskos.

Iš vakaro paimti 5 svarus geros jautienos mėsos, išmušti mėsai plakti plaktuku, įtrinti šaukštuką pipirų, citrinos sunką ir alyvą. Sudėti į gilų indą, uždengti ir palikti per naktį. Kitą dieną, ruošiantis kepti, įtrinti 2 šaukštukus druskos, sudėti į keptuvę, aptepti sviestu ir pastatyti į karštą krosnelę maždaug 400-450 F. Kai iš visų pusių gerai apkeps ir paraus, įpilti puoduką vandens ir kas 10 min. laistyti tuo padažu, kuriame kepamas, kol bus gerai iškepęs. Baigiant kepti, pabarstyti sausainiais. Valgyti su keptomis bulvėmis ir įvairiomis daržovėmis.

Veršiena kimšta lašiniukais

2 svarai veršio krūtinės, 3 riekelės šviežių lašiniukų, 2 šaukštai riebalų, druskos, pipirų.

Kimšalui: 3 šaukštai smulkiai pjaustyti lašiniukų, 8 valgomi šaukštai baltos duonos mirkyto minkštimo, 5 arb. šaukštukai kapotų petruškų, 1 plaktas kiaušinis, vienos citrinos tarkuota žievė, druskos ir pipirų sulig skonio.

Sosui: išimti kaulai iš mėsos, salero, morka, svogūnas, 2 puodukai vandens, šaukštas krakmolo.

Išimti kaulą iš mėsos ir perpiauti, kad gautųsi uketkampis plonas gabalas, padruskinti, papirinti, patiesti 3 riekutes lašiniukų, uždėti kimšalą, susukti ir surišti. Pabarstyti druska ir pipirais. Išleisti riebalus kepimo inde ir įdėjus kepti mėsa karštame pečiuje aplostant kas 10 min. prie 500 F. Tęsti kepimą sumažinus karštį apie valandą su puse, laistant kas ketvirtis valandos. Valgyti gražiai supiaučius ir apipylus sosu, kuriame kepė mėsa, padauginus iš sosui pažymėtų dalykų išvirtu bulionio ir patirštintus krakmolu. Bulvės duodamos taip: gražiai nuvalytas bulves, vienodo didumo pavirti penkias minutes, nusaustinį ir apipylus sunka kurioje kepa mėsa užbaigti kepti tuo pačiu laiku kaip mėsa kepa, jei yra vietos, tame pačiame inde.

Kimšalas: visus pažymėtus kimšalui dalykus sujungti, gerai nuraugauti prieskonius ir kimšti.

Kiščio paštetas

Gražiai nuvalyti kiškio mėsa nuo višų plėvių ir išimti kaulus. 1 svarą šviežios kiaulienos, 1 svarą veršienos, ½ svaro šviežių lašinių.

Viską gerai sukopoti arba sumalti ir sumaišyti kartu, pridėti druskos, pipirų sulig skonio ir labai mažą kiekį raudonų pipirų (ant galiuko peilio), kapotų petruškų šaukštą ir, kas mėgsta, truputį tarkuoto česnako. Iškloti kepimo indą lašiniukais, pabarstyti vienu gerai sutrintu laurų lapeliu. Sudėti visą paruoštą mėsa, vėl apdėti lašiniukų riekutėmis ir vėl sutrinti laurų lapelį ant viršaus. Lašiniukus įpiauti ir užpilti puse vyninio stiklo konjako. Užginti gerai ir užklijuoti kraštus su tešla padaryta iš miltų ir vandens. Kepti apie 4-5 val. vidutinio kraštumo krosnyje. Karštą ugnis išdžiovina paštetą. Kepant dujų krosnelėje, indą įstatyti į vandenį.

Prancūziškas omlėtas

½ puoduko pieno, 1 trečdalis puoduko pieno miltelių, 4-6 kiaušiniai, druskos, pipirų, kapotų petruškų sulig skonio, 1 šaukštas riebalų kepimui.

Išplakti pieno miltelius ir pienu kol susijungs. Įkulti 5 kiaušinius ir vėl išplakti, sudėti prieskonius. Išlietsi riebalus keptuvėje, supilti išplaktus kiaušinius, uždengti ir kepti apie 4 min. ant lengvos ugnies (gerai kepti elektrinėje keptuvėje prie 300 F. uždengus). Atidengti, atliuosuoti omlėto kraštus ir iš visų keturių pusių kraštus sulenkti į vidurį. Ant viršaus užpilti žalią kiaušinių, vėl uždengti ir baigti kepti, apibarstyti kapotomis petruškėmis ir valgyti su pasvietintu toastu ir keptais pomidorais (broilintais). Pajvairinimui, prieš sulankstant galima ant omlėto uždėti kokios uogienės, pašteto ar kitokio mėgstamo prieskonio.

Užkandėliai prie gėrimo

Bekono rageliai. Kiekvienai skilčiai bekono imti vieną mažą keptą svieste ir citrinos sunkoje šampionų ir garstyčių šiek tiek. Kiekvieną skiltį bekono patepti garstyčiomis, suvynioti į ragelį, įdėti po vieną šampioną, susmeigti planu medžio šipuliuku (gerai tinka dantų krapštukai) ir kepti po grilu. Valgyti kraštus.

Mažos mėsos galkutės. ½ svaro maltos jautienos, 5 oz. malto virto rūkyto kumpio ar liežuvio, 3 šaukštai baltos duonos maltų driuvenų, 1 kapotas svogūnas, 1 kiaušinio trynys, truputis buliono, druskos, pipirų. Apvoliojimui — kiaušinio baltymas išplaktas lengvai su 1 šaukšteliu alyvos ir truputis driuvenų.

Iš visos duotos sudėties padaryti masę ir iš jos daryti mažus rutulius, pavilgyti plaktame kiaušinio baltyme su 1 šaukšteliu alyvos, pavolioti driuveniuose ir virti taukuose ar alyvoje. Valgyti karštus pamautus ant plonų šipuliukų, medinių ar plastikinių.

Mažos dešrelės. Mažas arba didesnes dešreles prieš verdant supiaustyti vieno kėsnio gabaliukais. Išvirti, įdurti į kiekvieną po šipuliuką ir valgyti karštas pasidažant į garstyčias.

PASUKŲ GĖRIMAI

1. Į gilų, gėrimams plakti indą arba mikserį, supilti 3 dalis pasukų, 1 dalį citrinos sunkos ir 2 arbatinius šaukštėlius cukraus. Indą uždengti ir gerai suplakti. Pilti mišinį į stiklus ir duoti gerti per šiaudelį. Stiklą papuošti citrinos riekute.

2. 2 arbatiniai šaukštėliai riešutinio sviesto ir du arbatiniai šaukštėliai cukraus sudėti į mikserį gėrimams maišyti, pripilti pasukų iki nurodyto mikseryje brūkšnelio, uždengus gerai suplakti ir duoti gerti stikluose per šiaudelį.

3. 1 arbatinis šaukštėlis kako ir 2 arbatiniai šaukštėliai cukraus užpilti pasukomis mikseryje iki ribos, gerai suplakti, pilti į stiklus, užbarstyti viršuje tarkuoto šokolado sulig skonio ir gerti iš stiklų per šiaudelį. Vietoje kako galima vartoti tarkuotą šokoladą.

ŽINOTINA...

● Kad apsaugoti sutarkuotus kriekus nuo pajuodavimo, sutarkavus tuoj užpilti citrinos sunkos ir išmaišyti.

● Citrinos sunka vartojama prie kiekvieno namuose gaminamo valgio. Gaminant salotus, gaminant mišraines, riekutė citrinos į sviestinę sriubą, pagamintą be pieno. Citrinos riekutė ar citrinos tarkuota žievė gražiai puošia vaisių salotus, o įvairiai piaustyta citrina gražiai puošia kiekvieną žuvies ar mėsos patiekalą.

● Paprika gražu valgių papuošimui ir greitam, gražiam mėsos bei viščiukų apkepimui. Be to, turi daug vitamino C.

● Garstyčių sausi milteliai gali būti vartojami mažais kiekiais prie kiekvienos sriubos ar mėsos. Tik nepadau-ginti — skonis puikus.

LIETUVIŠKA

RADIO

VALANDELE

"Tėvynės Prisiminimai"

Kiekvieną šeštadienį
nuo 8 val. iki 8.45 val. ryto
iš Toronto stoties CKFH
Banga 1400

Programos vedėjas

J. R. SIMANAVIČIUS

Toronto 4, Ont.
Tel. LE. 4-1274

132 Havelock St.,

Lietuvės moterys pasaulio

Lietuvių seime

Rugpjūčio 28-30 d.d. Niujorke susirinko Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimas aptarti pavergtos tautos reikalų ir išsirinkti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės centinius organus.

Seimo atstovų tarpe buvo šios moterys: Austrijos — Irena Glionertienė, Brazilijos — Marija Remenčienė, JAV — Elena Devenienė, Kanados — Ona Indrelienė ir Izabelė Matusevičiūtė, Prancūzijos — Ona Bačkienė ir Uragvajaus — L. Graužinienė.

Meno parodoje įvykusioje seimo metu savo kūriniais išstatė šios dailininkės: Meila Balkus, Regina Matuzonytė, Ingelevičienė, Ada Korsakaitė, Aleksandra Vitkauskaitė - Merker, Angela Pagalys, Nijolė Vedegytė - Palubinskas ir Ona Dūkalsky - Paškevičius. Moterų meno kūriniai — tapyba-aliejus, — atstovavo moderniai meno kryptį.

Įvykusiame koncerte Carnegie Hall, programoje tarp kitų dalyvavo ir solistės Juzė Krištolaitytė ir Aldona Stempuzienė.

Lietuvės moterys nuo pirmosios Lietuvių Dūmos 1917 m. įvykusios Petrapilyje aktyviai dalyvavo visuose lietuvių tautos seimuose ir narsiai gynė tautos laisvės, solidarumo ir moterų teises. Ir šiuo metu lietuvių moterys yra už vieną pasaulio Lietuvių Bendruomenę. Lietuvės katalikės moterys ir jų leidžiamas žurnalas "Moteris" remia solidarumo ir tautos išlaisvinimo idėją, ją puoselėdamos savo šeimose ir viešajame gyvenime.

Džiugu, kad Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vyriausieji organai sudaryti Kanadoje kur veikia Katalikių Moterų Draugijos Centro Valdyba ir išeina draugijos organas "Moteris".

EUROPOS GYDYTOJAS

Dr. N. Skaab

DANTISTAS

3 Barnesdale Ave. S.

Tel. LI. 4-6405

HAMILTON, ONT.

Audykla JUOSTA

Sav. Kazys Prišmantas

1805 West 46 Street
Chicago 9, Ill.

Telef.: LAfayette 3-3085

Gamina juostas, takelius, pagalves, juosteles vardinių, gimimo ir kitų progų dovanoms.

SKAITYTOJOS LAIŠKAS

Gerb.,

"Moters" žurnale pasiskaitau įdomių ir vertingų straipsnių įvairiais klausimais. Ilgai galvojau, ir galų gale išdrįsau parašyti vienu man labai rūpimu klausimu.

Laikas nuo laiko susitinkame įvairiomis progomis su pažįstamais, arba ir savaitgaliais užsuka kas nors pasi- svečiuoti. Čia ir prasideda mano bėda. Pgal seną lietuvišką paprotį norisi sve- čių kuo nors pavaišinti, bet kiekvieną kartą man iškyla tas pats klausimas — duoti ar neduoti svečiui degtinės ar kokio kito gėrimo? Nepasakysiu, kad būtų gaila, bet kai jau mūsų vyrai susės prie butelio, žinok, kad vieno neužteks. Žinoma, išsėdės iki pat pa- ryčių, o dar ko gero užtrauks dainą, nuo kurios vos stogas nepradės kilno- tis, vaikai išbus, o kita rytą tiesiog bus gėda prieš kaimynus nosį iškišti. Na, ir kišenė nukentės. Tiesa, mano vyras, ypač kai negeria, sako, kad jis pinigų uždirba, jis gali juos ir išleisti. Nesinori pyktis, nes kaip man atrodo, tokių bėdų ne aš viena turiu.

Todėl ir norėjau paprašyti, kad gal atsiras kuri iš labiau patyrusių moterų ir parašys plačiau apie tą mūsų tarpe plačiai paplitusią be saiko gė- rimo madą. Duoti ar neduoti svečiui gerti svaigalų ir kaip surasti saiką?

J. Rumšienė.

"PATARKIT, KĄ DARYTI?"

arba kolchozo pirmininkės problema

Vilniškėje "Tiesoje" yra nuolatinis skyrelis "Šeiminkės kampelis", kuriame be įvairių praktiškų reikalų, k.a. vaikų auginimas, rengimas, maito paruošimas, siuvas ir t.t. kartais spausdinami ir skaitytojų klausimai - prašymai padėti ar patarti vienu ar kitu reikalu. Balandžio mėn. 6 d. numeryje, G. Širvinskienė, gyv. Kavarsko rajone, "Kibirškšties" kolchoze, dėsto savąsias problemas, kurios gali būti įdomios ir mūsų moteriai iševivijoje.

Minėtoji moteris skundžiasi ir rašo taip: "Dirbau komjaunimo organizatoriumi, apskrities komjaunimo komi- teto instruktoriumi, dalyvavau visuomeniniame darbe, net garbės raštu, pagyrimais buvau apdovanota. Paskui ištekejau. Persikėlėme į kolūkį. Vyras dirbo kolūkio pirmininku, aš pasilikau namuose. Nesinorėjo apsiriboti vien šeiminkavimu, bet kitaip padaryti negalėjau. Augo trys maži vaikai, reikėjo juos prižiūrėti. Vyras iš kolūkio grįžta vėlai, nekalbus. Aš, niekur ne- išeidama, nieko nežinau. Pasidariau irzli, priekabi, ėmiau priekaištauti vyrui, bartis. Gyvenimas iš lėto virto pragaru. Bandžiau rasti išeitį. Mėgstu saviveiklą. Įsijungiau ir ją. Bet namuo- se dar blogiau. Dabar jau vyras man priekaištauja: — Netinka vaikų motinai su pienburniais... Namuose stengiuosi susitvarkyti kuo greičiau, kad liktų laiko sekti laikraščius, paskaityti knygas. Bet vyras vėl pašie- pia: girdi, boboms nera reikalo daug žinoti. Nuomonių skirtumas išardė mūsų šeimą. Vyras nesibodomi šeimos gyvenimu, pareina tik valgyti, vaikų auklėjimas ir kiti šeimos rūpesčiai gu-

la ant mano pečių. Ką daryti? Kaip pasielgti? Norėčiau, kad skaitytojos, arba nors tos moterys, kurių panašus likimas, pasidalytų mintimis, ką reik- ty tokiais atvejais daryti, kad šeima būtų darni".

Kolčas dar neteko "Tiesoje" matyti bent vieno atsakymo tai kolchozo pir- mininko žmonai, bet būtų įdomų pa- tirti, ką galėtų patarti šiuo atveju mū- sų moterys gyvenančios šiame žemy- ne. Tiesa, čia neturėsime moterų, ku- rių būtų panašus likimas, bet, analogiškai žvelgiant, ir čia turime lyg ir panašią problemą, kada vienas ar ki- tas šeimos narys yra užsiėmęs visuo- menine veikla, kitai pusei tas nepa- tinka, nes tada lieka mažiau laiko savosios šeimos reikalams. Atsiranda pirmieji tamsesni šešėliai, kurie ir yra pirmieji ženklai galimos nesantaikos tokioje šeimoje. Ką galėtų patarti šio straipsnelio skaitytojos?

AI. Gimantas.

● Encyclopedia Britannica geogra- fijos skyrius kreipėsi į Lietuvius redak- ciją, prašydamas statistinių žinių apie Lietuvą. Šį savo prašymą jie parėmė Lietuvius žurnale tilpūsiau dr. Pakšto straipsniu.

● Šiomis dienomis išėjo naujas Li- tuanus žurnalo numeris, kuriame rašo Kęstutis Skrupskelis — Imperializmas - augštesnė komunizmo forma, prof. S. Sužiedėlis — Karžygs ant balto žirgo, V. Trumpa — Kairurie Baltijos tautų problemos aspektai, ir L. A. Ši- mutis — Muzika nepriklausomybės metais. Taip pat perspausdinamas dr. M. Voriobovo straipsnis apie meninin- ką M. V. Dobužinskį ir duodamas J. Grušo novelės "Šviesesnis už saulę" vertimas.

● ALTo Vykdomasis Komitetas Li- tuanus žurnalui paskyrė \$200 para- mą. Šios paramos dėka Lituanus žur- nalas bus siuntinėjamas 100 svetim- taučių skaitytojų, supažindinant juos su Lietuva, jos kultūra ir dabartine padėtimi.

UŽSAKĖ PRENUMERATĄ DOVANŲ:

A. Vaškevičienė, Melbourne, Man.,
— M. Kazragienė, Chicago, Ind.,

MŪŠŲ GARBĖS PRENUMERATOS:

Kun. Laurinaitis S., Columbus, Ohio,
Dambarienė M., Toronto, Ont., Kar-
paitė M., Chicago, Ill., Jasienė P., Pa-
terson, N.J., Valikėnienė E., Chicago,
Ill., Karalienė O., Los Angeles, Calif.,
Vaitekūnaitė B., Detroit, Mich., Kria-
nienė E., Breckville, Ohio, Lukošiu-
nienė J., Chicago, Ill., Vaidilienė D.,
Toronto, Ont., Sergautienė O., Toron-
to, Ont., Slyžienė N., Dearborn, Mich.,
Mikalauskienė E., Worcester, Mass.,
Jankauskienė S., Brooklyn, N.Y., Viš-
niauskienė O., Chicago, Ill., Šeštokiene
O., Philadelphia, Pa., Janonienė M.,
Brockton, Mass., Mačiukienė A., Chi-
cago, Ill.

Mieloms skaitytojoms už taip malonų dėmesį "Moters" žurnalui nuoširdžiai dėkojame.

"Moters" Administracija.

Žurnalas gaunamas:

Kanadoje:

Hamilton, Ont.:

Z. Orvydas — 24 Queensdale E.,
J. Pleinys — 87 Sanford Ave. S.,

Montreal, Que.:

A. Gabalienė — 5290 - 16th Ave.,
Rosemount.
Spaudos Kioskas — 1465, De Seve,
Montreal 20, Que.
M. Gaputyte — 7510 1st Ave.,
St. Michel,

Sudbury, Ont.:

Kun. A. Sabas — 68 Joseph St.

Toronto, Ont.:

O. Jonaitienė — 180 Glenholme Ave.,
A. Kuolas — 49 Oakmount Rd.,
J. Smolskis — Priskelimo par. knyg.,
V. Aušrotas, 180 Glenholme Ave.,

Windsor, Ont.:

I. Statkevičius — 1156 Merser St.

Winnipeg, Man.:

E. Januškienė — 527 Balmoral St.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse:

Baltimore, Md.:

K. Bradūnas — 1127 Bayard St.,
Baltimore 23, Md.

Brooklyn, N.Y.:

p. Sandanavičienė — 195 N. 6th St.,
Brooklyn 11,

Brockton, Mass.:

E. Grušienė — 135 Ames St.

Boston, Mass.:

S. Minkus — 502 E. Broadway,
So. Boston 27, Mass.

Putnam Conn.:

Immaculate Conception Convent.

Chicago, Ill.:

A. Prunskytė — 3038 So. Emerald
Ave., Chicago 16, Ill.,
J. Karvelis — 3322 So. Halsted St.,
Chicago 8, Ill.,
"Marginiai" — 2511 W. 69 St.,
Chicago 29, Ill.,
"Terra" — 3333 So. Halsted St.,
Chicago 8, Ill.,
A. Rugytė — 5725 So. Artesian Ave.,
Chicago 29, Ill.,
S. Penčyla — 4501 So. Talman Ave.,
Chicago 32, Ill.

Cicero, Ill.:

G. Babrauskienė — 1436 So. 50th
Ave., Cicero 50, Ill.
Mrs. Stangenbergas — 1447 So 50th
Str., Cicero 50.

Detroit, Mich.:

Kun. B. Dagilis — 366 Trumbull Ave.,
Detroit 8,
V. Kundrotienė — 3768 Kendall Ave.,
Detroit 38, Mich.
VI. Pauža - "Neringa" — 1906 25th
St., Detroit 16, Mich.,

Cleveland, Ohio:

L. Gailiušienė — 1249 E. 82 St.,
Cleveland 3, Ohio,

Los Angeles, Calif.:

V. Prišgintas — 1418 Coronado Terr.,
Los Angeles 26, Calif.

Paterson, N.J.:

M. Šaulienė — 61 Lafayette St.

Philadelphia, Pa.:

K. Čikota — 3480 W. School House
La., Philadelphia 44, Pa.,

St. Louis, Ill.:

I. Žilionis — 1121 St. Clair Ave.,
East St. Louis, Ill.

Worcester, Mass.:

E. Pauliukonis — 9 Aetna St.

Waterbury, Conn.:

V. Vaitkus — 10 John St.,

Anglijoje:

J. Bružinskas, 46 Springcliffe,
Bradford 8, Yorks, England.
D. Sovienė — 49 Thornton Ave.,
London W. 4, England,
P. Nenortienė — 1-2, Ladbroke Gdns.,
London W. 11,
p. Vikantienė — 10, Blythe St.,
London E. 2,
D. Fidlerienė — 48, Henry Rd.,
West Bridgeford, Nottingham,

Argentina:

U. Silaikienė — Calle Mendoza,
2280 Avellaneda, Buenos Aires.

Brazilija:

Rev. Z. Ignatavičius, Av. Paulo de
Frontin 568, Rio de Janeiro.
Rev. P. Ragažinskas — C.P. 4118,
Sao Paulo.

Australija:

Rev. P. Butkus — Christian Brothers
College, Lewisham, N.S.W.,
N. Butkūnas — 9 Cowper St.,
St. Kilda, Vic.

Švedijoje:

D. Pajaujis, Virebergsv. 8,
Solna/Stockholm, Sweden.

Kolumbijoje:

K. Didžiulienė — Carrera 31A
No 26A-73, Bogotá

Venecueloje:

Kun. A. Perkumas — Seminario Sale-
siano, Altamira, Caracas.

Taip pat žurnalas gaunamas Amerikoje
ir Kanadoje didesnių vietovių liet. kny-
gynų kioskuose bei knygynuose.